

De jeugdige leeftijd in het strafwetboek

<https://hdl.handle.net/1874/240677>

17 febr. 1886

N. 4. 192.

A. D. H. KOLFF.

DE JEUGDIGE LEEFTIJD

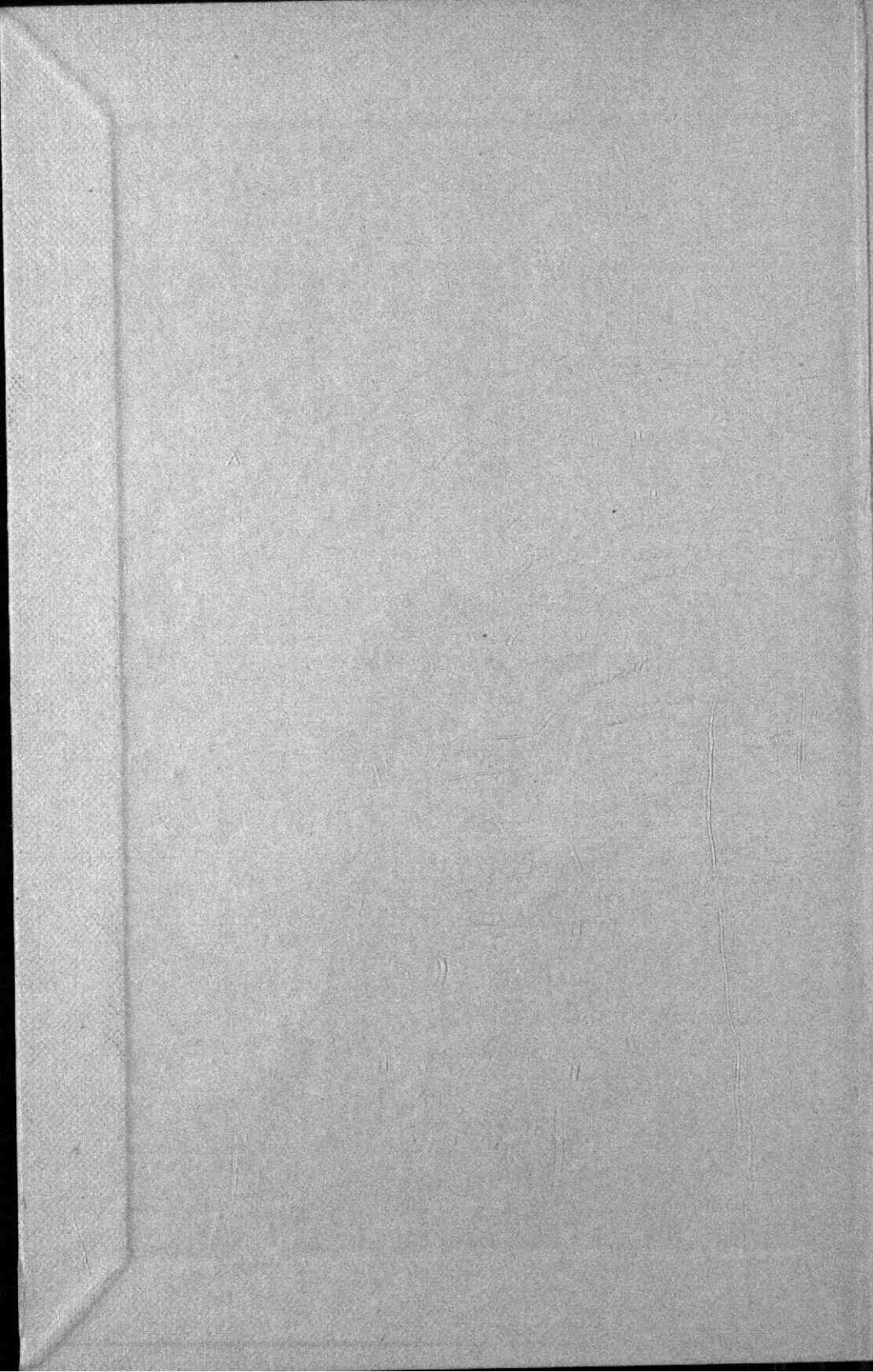
IN

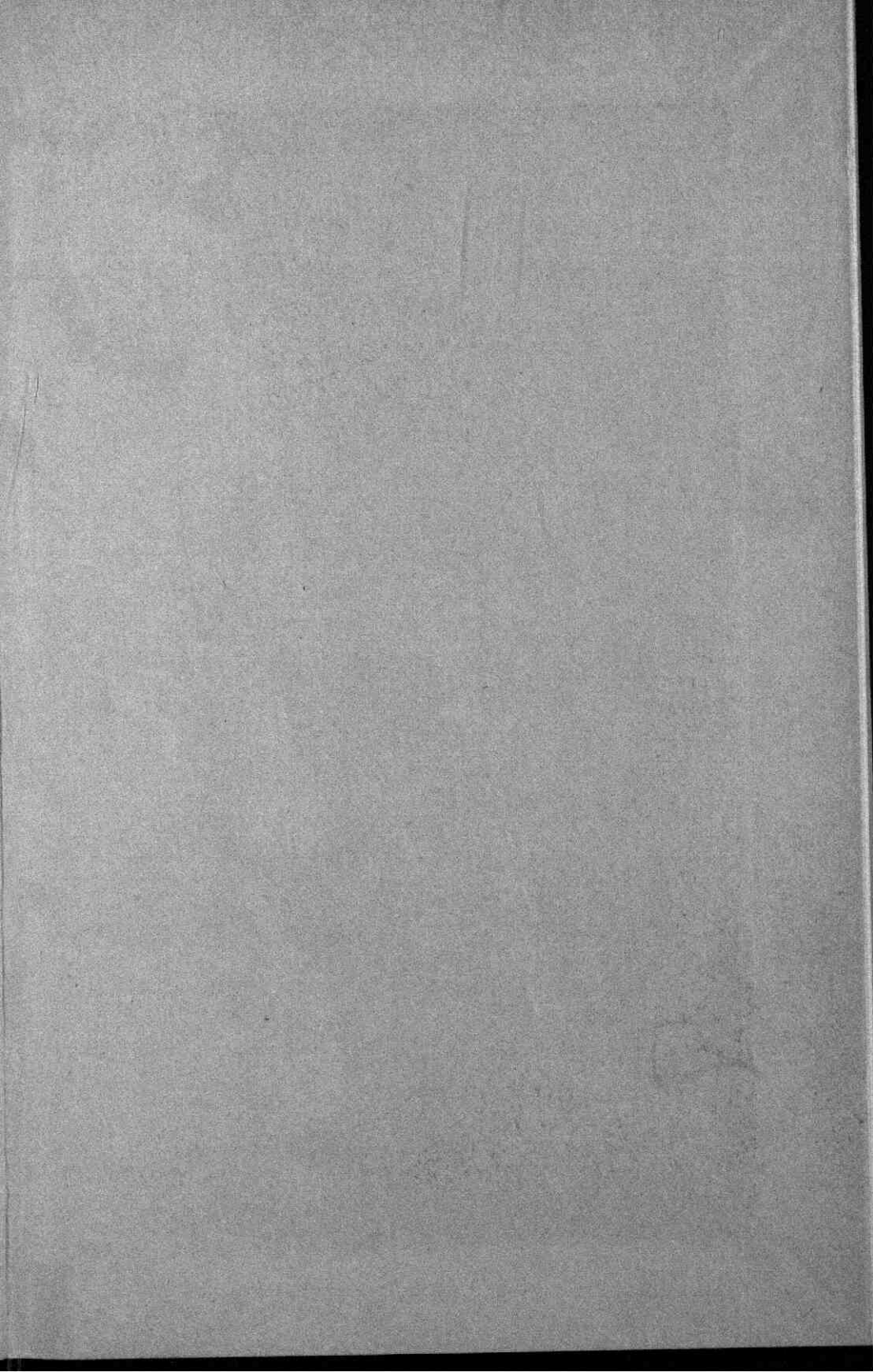
HET STRAFWETBOEK.

UTRECHT,
J. DE KRUYFF.
1886.

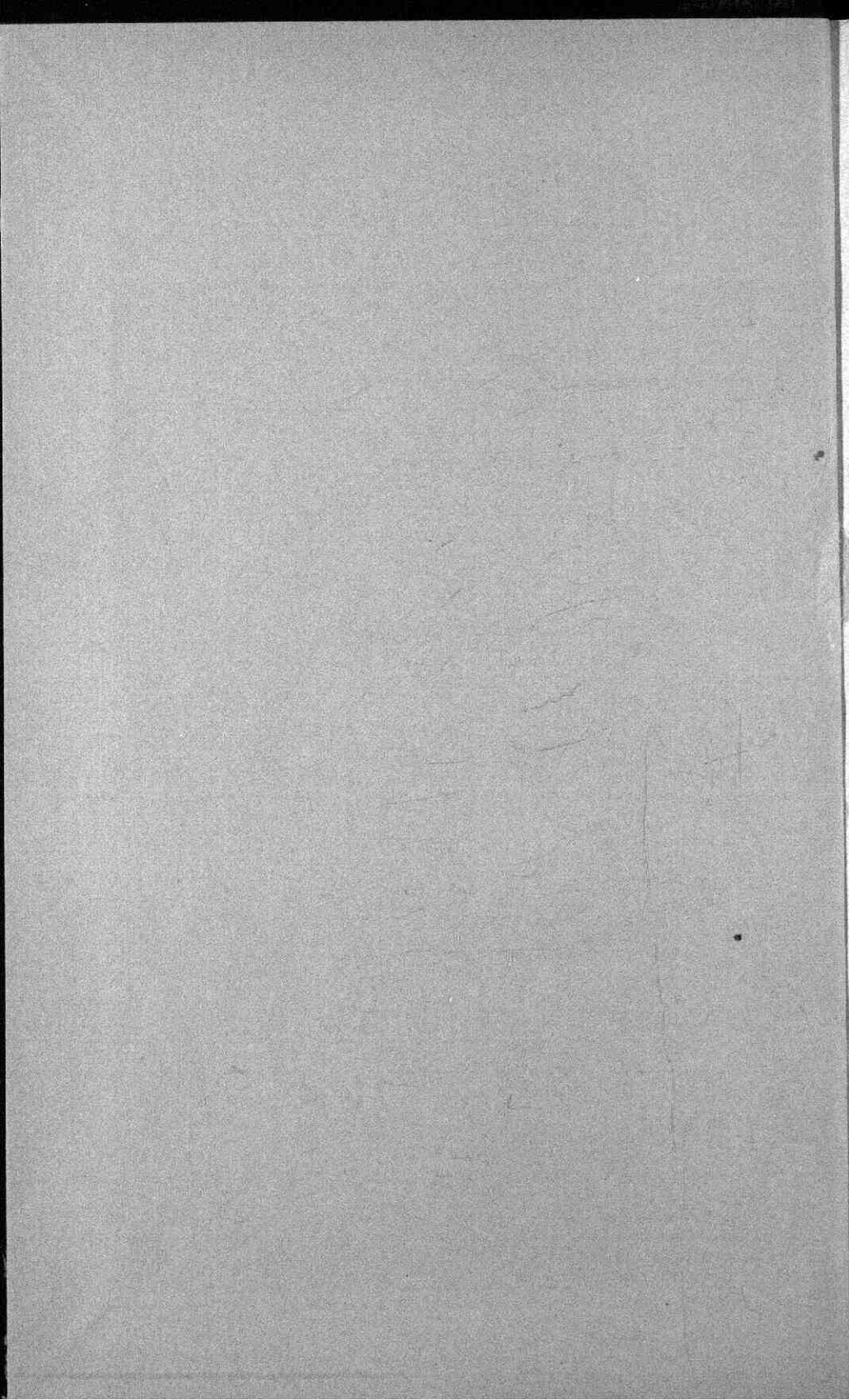
s.
cht

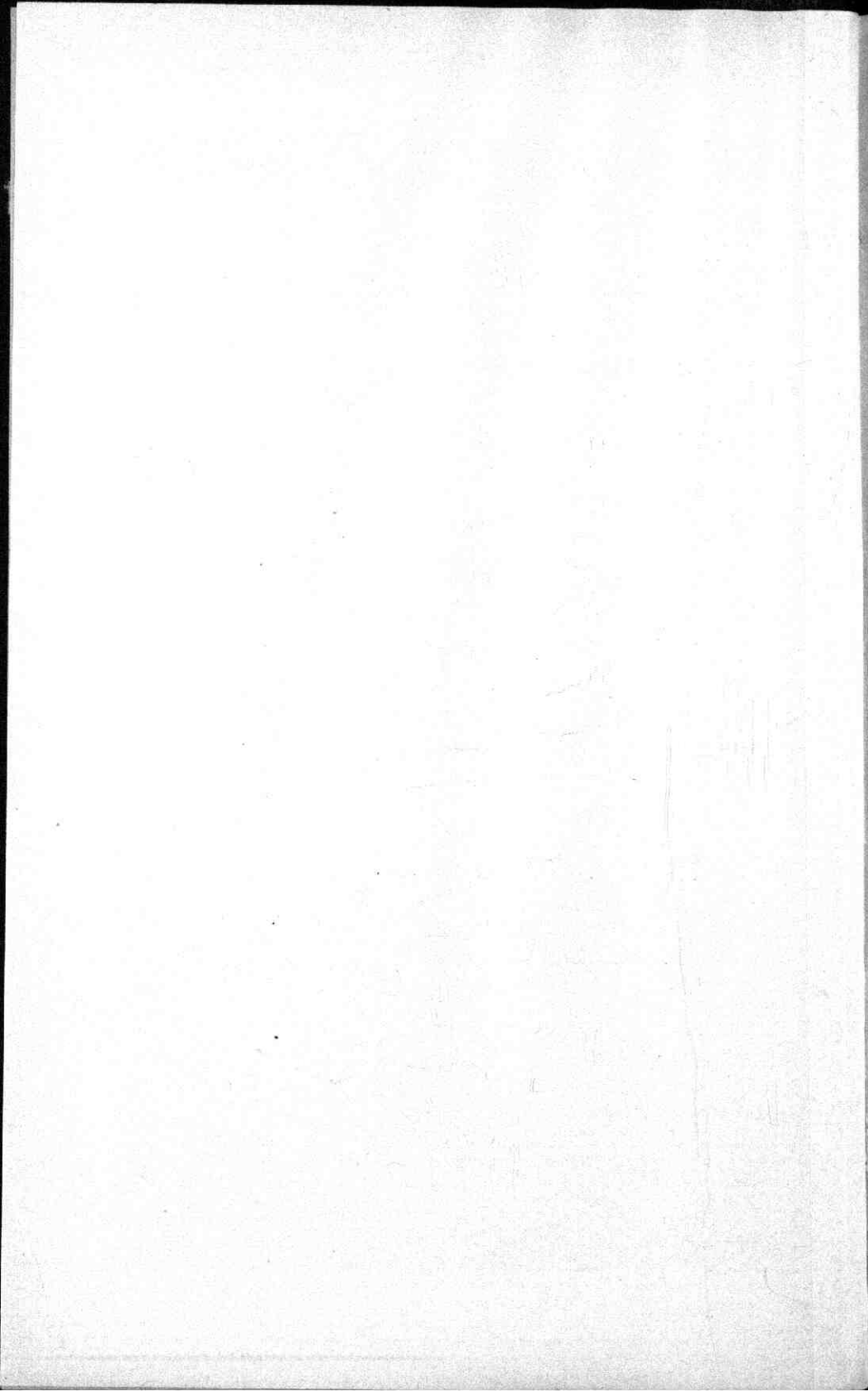

DE JEUGDIGE LEEFTIJD

IN

HET STRAFWETBOEK.

DE JEUGDIGE LEEFTIJD
IN
HET STRAFWETBOEK.

PROEFSCHRIFT

TER VERKRIJGING VAN DEN GRAAD

VAN

Doctor in de Rechtswetenschap,

AAN DE RIJKS-UNIVERSITEIT TE UTRECHT,

NA MACTHIGING VAN DEN RECTOR MAGNIFICUS

DR. J. A. WIJNNE,

Hoogleeraar in de Faculteit van Letteren en Wijsbegeerte,

VOLGENS BESLUIT VAN DEN SENAAI DER UNIVERSITEIT

TEGEN DE BEDENKINGEN VAN DE

FACULTEIT DER RECHTSGELEERDHEID

TE VERDEDIGEN

op WOENSDAG den 17den FEBRUARI 1886, des namiddags te 3 uur,

DOOR

ADRIAAN DIRK HENDRIK KOLFF,

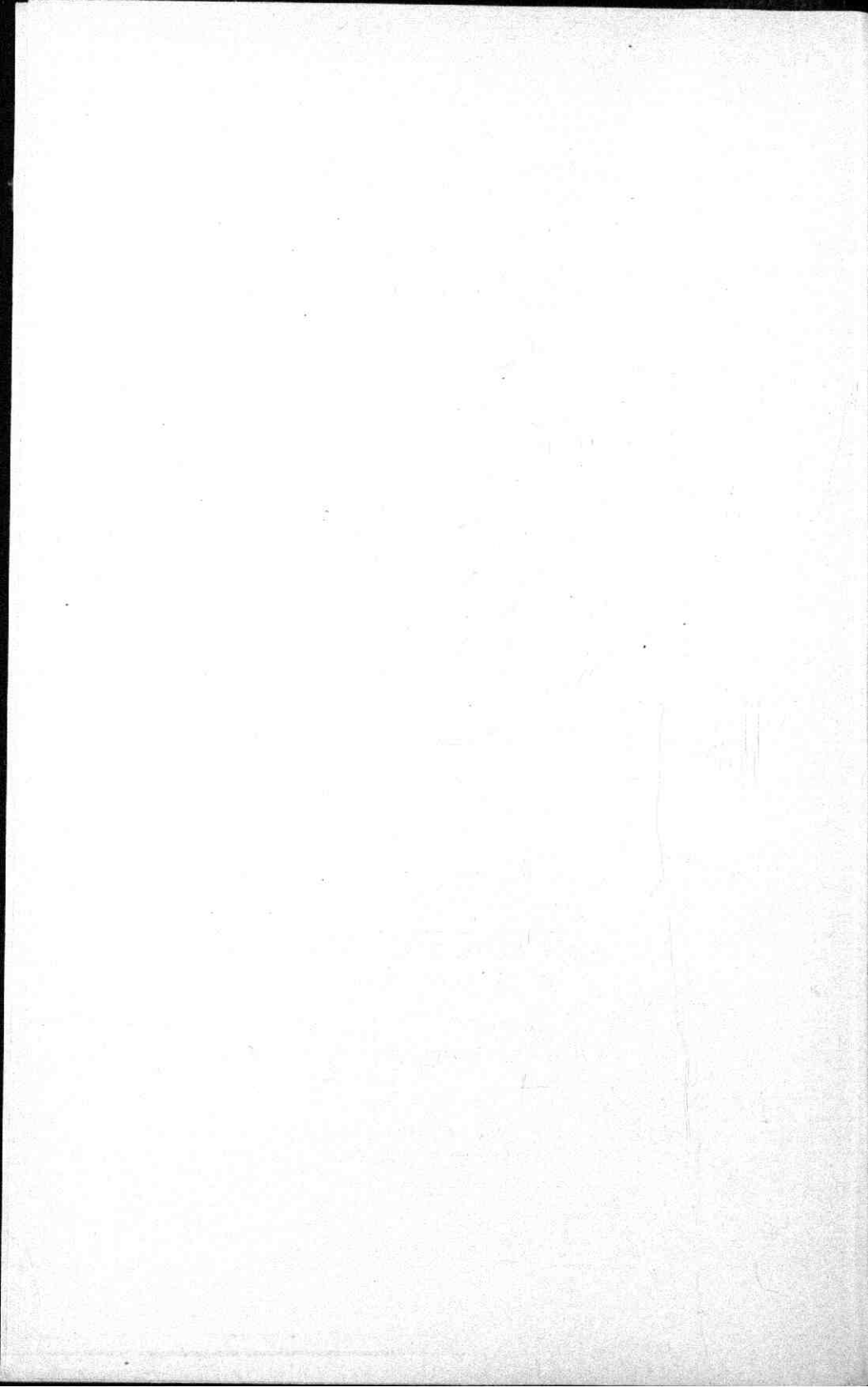
geboren te Arnhem.

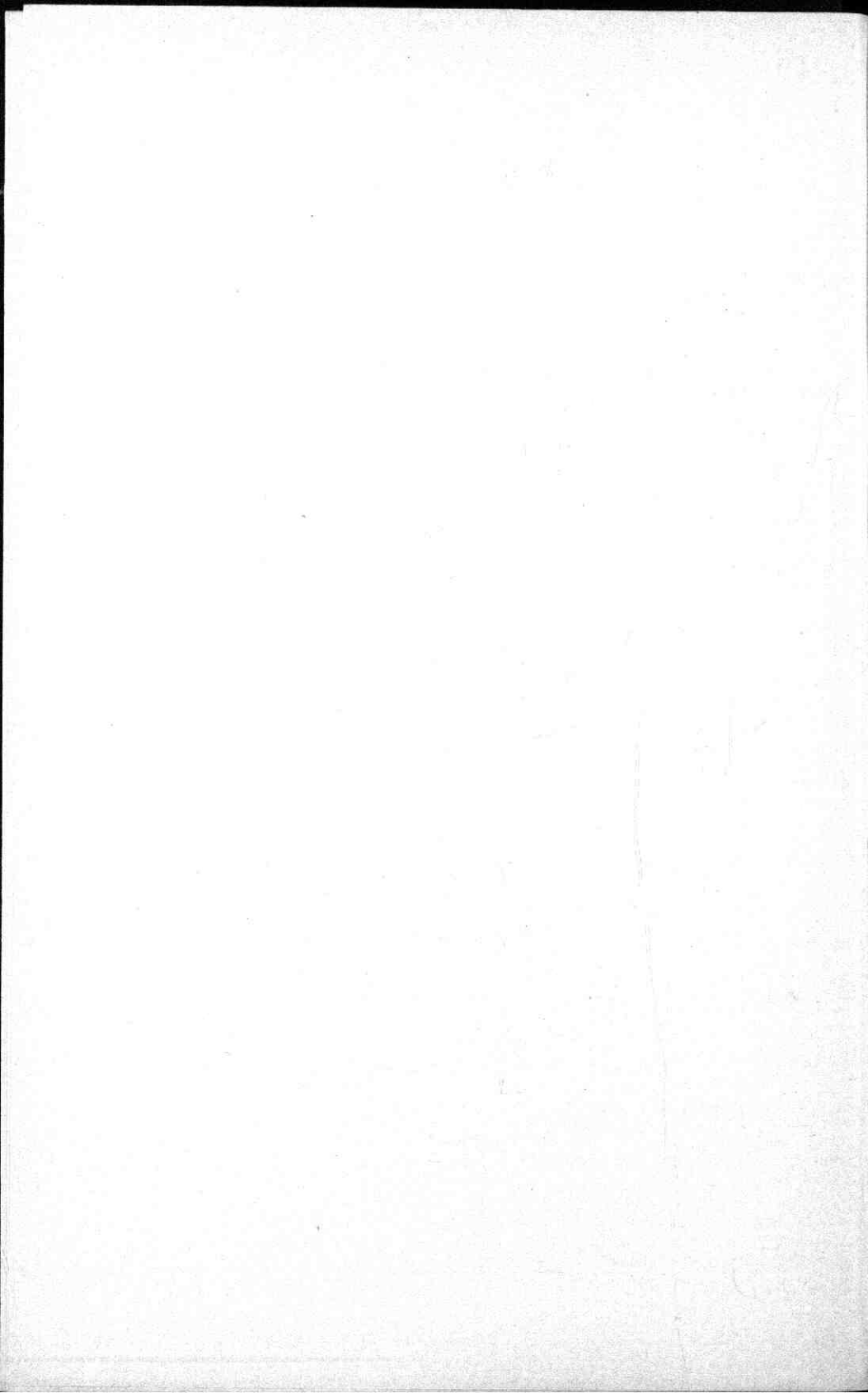
UTRECHT,
J. DE KRUYFF.
1886.

Aan mijne Ouders.

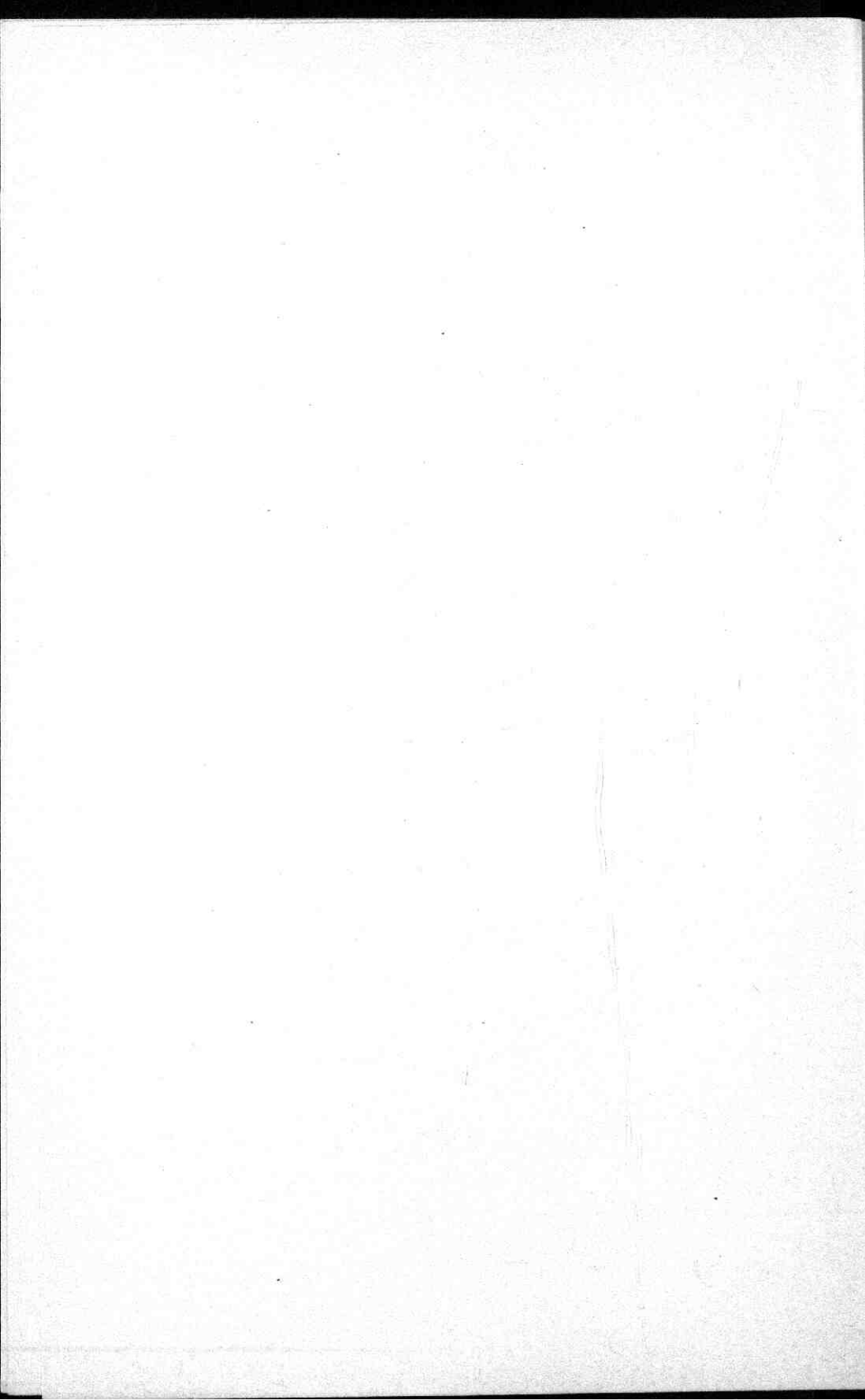

Bij het verlaten der Academie is het mij een aangename taak aan de Professoren der Juridische Faculteit mijne erkentelijkheid te betuigen voor het genoten onderwijs, en vooral mijn hooggeachten Promotor MR. M. S. POLS dank te zeggen voor de hulp en bereidvaardigheid, mij bij het maken van dit Proefschrift betoond.

Aan allen, wier vriendschap en welwillendheid ik in mijn Studententijd heb mogen ondervinden, roep ik een hartelijk vaarwel toe.

K.

De zorg van den strafwetgever voor de lieden van jonge jaren vertoont zich op twee wijzen.

Ten eerste, hoe jeugdige lieden bij wetsovertredingen zullen gestraft worden; ten tweede hoe zij tegen aanrandingen zullen beschermd worden.

Zij die niet genoeg doorzicht hebben, zijn voor hunne handelingen niet op dezelfde wijze aansprakelijk te stellen als lieden van rijperen leeftijd, en zij kunnen ook niet even goed als deze voor zich zelve zorgen, en behoeven dus grootere bescherming.

De artikelen van het strafwetboek in welke wegens de leeftijden bijzondere voorschriften voorkomen, zijn:

I. Ten opzichte van ongeborenen Art. 295—298 die handelen over de abortus.

II. Ten opzichte van jonggeborenen en wel art. 259 te vondeling leggen door de moeder.

Art. 290—292 over kindermoord en kinderdoodslag.

Art. 448 over niet aangifte van geboorte.

III. Ten opzichte van kinderen beneden 7 jaren

handelt art. 256 over 't te vondeling leggen of verlaten.

IV. Ten opzichte van kinderen beneden 10 jaren handelt art. 38 over de ontoerekeningsvatbaarheid.

V. Ten opzichte van kinderen beneden 12 jaren handelen art. 244 en 245 en wel over ontucht, en art. 253 en 279(2) over afstand tot bedelarij.

VI. Ten opzichte van kinderen beneden 14 jaren handelt art. 12 over 't niet toepassen der afzonderlijke opsluiting.

VII. Ten opzichte van kinderen beneden 16 jaren handelen de artikels 39 over 't onderzoek naar het oordeel des onderscheids, art. 247 en 248 over ontucht gepleegd met die kinderen, art. 252 over dronken maken en toedienen van sterken drank.

Ten laatste heeft men nog eenige artikels die in 't algemeen over minderjarigen handelen en wel:

Art. 249 over ontucht.

Art. 250 over koppelarij.

Art. 281 over schaking.

Art. 279 en 280 over ontvoering of verberging.

Art. 445 over wegblijven van familieraad.

I.

Strafbare feiten begaan door jeugdige daders.

Om gestraft te kunnen worden moet de dader met bewustzijn gehandeld hebben, hij moet de gevolgen van zijn doen eenigzins kunnen beoordeelen, en ook weten dat hij onrecht doet. ⁽¹⁾

Bij een kind is aan een zoodanig bewustzijn niet te denken. Geib, lehrbuch des deutschen strafrechts 2 bl. 68 zegt hiervan: das kind lebt ausschliesslich in der gegenwart. Alles was der zukunft angehört, oder mindestens wie die (bürgerliche) strafe, nicht

---

⁽¹⁾ Verg. v. Egidy über die berücksichtigung des jugendlichen alters im strafrechte, archiv des criminalrechts 1855 bl. 63. Die juristische zurechnungsfähigkeit kann nicht ohne eine gewisse entwicklung der menschlichen individualität gedacht werden. Sie kann daher nur erst dann beginnen, wenn der mensch zu einer solchen reife gelangt ist, dass er nach bestimmten begriffen und grundsätzen zu handeln vermag.

gerade in der nächsten zukunft zur wirksamkeit kommt, ist für das kind nicht vorhanden und kann daher dessen handlungen auch nicht bestimmen.

Berner, Lehrbuch des deutschen strafrechts § 77, zegt van het kind: In seiner ersten lebensperiode erman- gelt der mensch noch des selbstbewustseins, und nicht minder des bewustseins der auszenwelt, er sagt von sich nicht „Ich“ sondern bezeichnet sich selbst mit seinem namen; und die auszenwelt ist für ihn eine magische traumartige; er versteht den ursächlichen zusammenhang der dinge noch nicht und vermag daher die wirkungen seines thuns nicht vorher zu sehen. Weit später kommt er erst zu dem erforder- lichen Pflichtbewustsein, zu derjenigen sittlichen reife, welche zur zurechnungsfähigkeit gehört. — — — Dem kinde, im juristischen sinne des worts, ist die strafbare zurechnungsfähigkeit schlechthin abzu- sprechen. Was kinder wissen, wissen sie meisten- theils nur auswendig, ohne es inwendig ergriffen zu haben. Vorzüglich gilt dies von den pflichtbegriffen und sittlichen wahrheiten. Rousseau sagte: das kind behält die worte, die begriffe prallen ab.

Deze beweering zal wel niemand betwisten. De vraag is, kan of zal men een tijdperk bepalen, hoe lang deze ontoerekeningsvatbaarheid duurt, gelijk het

in onze wet art. 38 vast staat: Een kind wordt niet strafrechtelijk vervolgd wegens een feit begaan voordat het den leeftijd van tien jaren heeft bereikt; en in het D. R. St. § 55: Wer bei begehung einer handlung das zwölfte lebensjahr nicht vollendet hat, kann wegen derselben nicht strafrechtlich verfolgt werden. De commissie die voor het strafwetboek van den Norddeutschen bund een advies over vragen van het strafrecht op het gebied der gerechtelijke geneeskunde (medicina forensis) heeft ingediend, zegt op de vraag of het raadzaam is, de toerekeningsvatbaarheid eerst met een bepaalden ouderdomstrap b. v. het 12 jaar te laten beginnen, zoodat de vroegere vergrijpen slechts aan de huiselijke kastijding zullen worden overgelaten:

„In geistiger beziehung wird zuerst das wahrnehmungsvermögen rege, wodurch das kind die einsicht gewinnt, äuszere dinge zu unterscheiden.

Diese einsicht erstreckt sich aber nur auf die gegenstände des kleinen kreises, welcher dasselbe enge umgrenzt. Die erste merkmale geistiger thätigkeit sind beim kinde nur unfreie ausdrücke körperlicher zustände und empfindungen. Bald erlangt das kind die fertigkeit, allerlei zu fassen, an sich zu reizen und manches abzulernen. Bei seinen handlungen

aber wird es, ohne dessen zwecke und folgen zu übersehen, nur durch seine auf den willen des augenblicks (eigenwille) gerichteten begehrenisse bestimmt. Indem es daher kaum den physischen, viel weniger aber den moralischen unterschied seiner handlungen bemerkt, steht es noch nicht unter dem einfluss der vernunft. Abweichungen in der stärke und dem grade der entwicklung, wodurch diese bald am körper, bald am geiste das alter des kindes bisweilen überschreiten, ändern hieran nichts. Die erfahrung lehrt, daz solche ueberschreitungen nie gleichmäszig vorkommen, sondern daz hierbei immer ein fast krankhaftes miszverhältnisz nicht allein zwischen seele und leib, sondern auch zwischen den einzelnen geisteskräften in der art statt findet, das neben einer etwas besonders frühzeitig entwickelten geistigen eigenschaft die mehrzahl der übrigen doch dem kindesalter entspricht. Mit der zunahme der grösze und formellen bildung des körpers kündigt sich die zweite stufe der unmündigkeit, das knaben und das mädchenalter an.

Die entwicklung der zähne und des knochen-systems füllt vorzugsweise die ersten fünf jahre dieser alterstufe aus. Der zahnwechsel ist selten vor dem 10 bis 12 lebensjahre beendet, während das alter der

bleibenden zähne noch bis in das alter der pubertät hineinreicht.

Die mit der befestigung und ausdehnung des knochengerippes fortschreitende formation der weichteile geschieht so allmählig, dasz die äusserlichen eigenthümlichkeiten des kindesalters bis zum zwölften jahre vorzuherrschen pflegen. Die entwicklung der geisteskräfte hält in diesen fünf jahren (vom 7 bis 12 jahre) mit der fortbildung des körpers gleichen schritt. Grundtypus bleibt das selbstige wesen der kindheit. Das begehungsvermögen aber wird durch das mehr geübte wahrnehmungsvermögen, so wie durch das erwachen des verstandes und der einbildungskraft gesteigert. Größere beweglichkeit und gelenkigkeit des körpers gewähren die mittel zur leichteren befriedigung des beehrten. Von einer berücksichtigung anderer aber, von wahrer ueberlegung und deshalb von gründen, die über persönliche empfindungen hinausgehen, und von einen freien willensbestimmung zeigen sich vor der geschlechtsentwicklung kaum die erste spuren.

Hieraus folgt, dass auch der rechtliche standpunkt, auf welchem das leben der unmündigen im anfang des knabenalters steht, ein anderer sein musz, als der, den es gegen das ende desselben einnimmt. Von

jeher ist deshalb im kriminalrecht zwischen den individuen, die der kindheit, und denen, die der pubertät am nächsten stehen, ein unterschied gemacht worden.

Die aus der natürlichen bedürftigkeit des kindes entspringende abhängigkeit desselben von seinen eltern und erziehern bedingt, unter dem einflusse von furcht und liebe, den gehorsam, welcher das ausschlieszlich leitende motiv für die sittlichen handlungen des kindes — ebenso aber auch noch des knaben bleibt. Die unterscheidung des rechts und unrechts beruht bei ihm nicht auf moralischem bewusstsein, sondern auf erinnerung an das für den einzelfall erlaubte und verbotene.

Die strafe für die verletzung des gehorsams kann daher nur die bedeutung eines erziehungsmittels haben.

Während die wiederholung desselben den rechtsbegriff des knaben zwar zu erweitern vermag, erstreckt sich dieser doch auch bei ihm noch nicht auf die verantwortlichkeit für entferntere folgen unerlaubter handlungen.

Die vornehmste quelle strafbarer unternehmungen entspringt im knabenalter aus der mit dem gefühl vermehrter körperkraft erwachenden neigung, diese kraft an anderen zu prüfen, andere zu necken und

jedermann einen pöbel zu spielen, aus dem muthwillen der rücksichtslos auf die folgen seiner bethätigung nur als lust am unfug hervortritt, leicht aber in gefahr kommt als bosheit ausgelegt zu werden, und dann als der überlegte böse willen, eigenthums oder personen-beschädigung herbei zu führen, interpretirt wird. Unter dieser auffassung ist der satz: „Bosheit erfüllt das alter“ im römischen recht und in der carolina maßgebend gewesen. Es bedarf jedoch nur des hinweises darauf, dasz man hierbei von der annahme einer ungleichmäszigen geistigen entwicklung bei verschiedenen knaben und mädchen gleichen alters bis zu dem grade ausgegangen war um bei den scheinbar mehr vorgeschrittenen auf eine von dem bewussten willen abhängige, mithin die zurechnungsfähigkeit bedingende bosheit schlieszen zu dürfen. Da jedoch, wie bereits oben erörtert worden, durch ungleichmäszigkeit in der entwicklung einzelner körperlichen und geistigen eigenschaften die wesentliche eigenthümlichkeit der altersstufe bis zum 12. jahre nicht verändert wird, so ist der hieraus auf die unter diesen abnormen umständen anzunehmende zurechnungsfähigkeit gefolgerte schlusz als gerechtfertigt nicht anzusehen.

Tegen de straffeloosheid, die gelijk wij gezien

hebben art. 38 en § 55 aan de kinderen onder 10 en 12 jaren toekent, is in 't midden gebracht, dat deze in Duitschland buitengewoon heeft bijgedragen tot toeneming van overtredingen door kinderen van genoemde leeftijd, die het noodzakelijk maakt deze algemeene straffeloosheid niet meer toe te laten, en een onderzoek naar de toerekeningsvatbaarheid voor te schrijven. Lezen wij in Gerichtssaal (XXVI deel 1874 bl. 404), waar Prof. F. VAN HOLTZENDORFF de vraag behandelt, of het toenemen van het getal der jeugdigen overtreders (beneden de 12 jaren) te wijten is aan de straffeloosheid die § 55 R. St. G. B. hun verleent. Wat Pruissen betreft was dit zeker te ontkennen, want ook onder de heerschappij van het Pruisische strafwetboek van 1851, volgens hetwelk die overtreders van deze jaren konden gestraft worden, zoo het blijkt dat zij met oordeel des onderscheids hebben gehandeld, bestond zulk eene zachte praktijk en zoowel bij het openbaar ministerie als bij de rechtbanken bestond een tegenzin tegen het straffen der jeugdigen, zoodat er, wat de statistiek betreft, geen verschil is. Die thans de zekerheid hebben, volgens de wet vrij van straf te blijven konden voor 1871 met waarschijnlijkheid er op rekenen, dat zij van de gerechtelijke vervolging

zouden verschoond blijven. In allen gevalle bewijzen de cijfers dat kinderen beneden de 12 of 10 jaren zelden gestraft werden, en onder deze zeldzame gevallen zal zeker niet, bij benadering het getal der hen tot last gelegden eigendomsbeledigingen begrepen zijn. Het Rijkswetboek heeft slechts bij de wet gesanctioneerd, wat vroeger de praktijk ook in de overige landen had vastgesteld.

De toeneming der jeugdige wetsovertreders kan dus niet aan art. 55 ten laste gelegd worden, alleen in die deelen van het Duitsche rijk, waar ze vroeger gestraft werden, zou dit het geval kunnen zijn. Veeleer zal dit bevorderd zijn door het vooral in Noord-Duitschland verminderd gezag van de groote grondbezitters. Verder en verder zijn industriele ondernemingen uit de centraalpunten, de groote steden, voorgedrongen. De aanleg van spoorwegen brengt verhuizende arbeidersploegen in vroeger zuiver landbouwdrijvende strecken en onttrekt den dagwerker aan zijn landelijk beroep. De overal om zich grijpende duurte der levensbehoefden dwingt eene menigte vrouwen, die vroeger in huis werkzaam waren, de openlijke arbeidsmarkt te betreden. Hierdoor verwildert de jeugd. De school alleen kan voor de opvoeding der kinderen niet genoeg bijdragen, vooral

niet daar het schoolverzuim in eenige strecken van Duitschland zeer in zwang is. Er is dus geen reden art. 55 te veranderen. Wanneer de huiselijke opvoeding en het schoolonderwijs thans tot de karaktervorming der jeugd minder praesteeren dan vroeger, kan men immers niet zeggen dat hare rechtelijke verantwoordelijkheid hooger dan vroeger moet gesteld worden.

Het is stellig niet aan te nemen dat de bekwaamheid van lezen en schrijven te kunnen op zich zelve reeds eene inzicht in het wezen der rechtsorde moet meebrengen. De moreele en geestelijke kracht van twaalfjarige kinderen heeft in zeer weinige gevallen dien graad van zelfstandigheid verkregen met welken wettelijke verantwoordelijkheid naar onze begrippen kan verbonden zijn. Noch ist die geistige nabelschnur nicht durchschnitten, welche das seelenleben des Kindes gleichsam embryonisch an die schlechten oder guten sitten der umgebenden familienverhältnisse knüpft. En zijn er bij uitzondering vroegrijpe kinderen, die op de baan van zedelijke verworpenheid reeds een bepaald gerijpte wil bezitten en zich van hunne ouders volledig geëmancipeerd hebben, kan dan de wetgever naar deze uitzonderingen zijne voorschriften vaststellen? Is hij in staat, de ken-

teekenen der vroegrijpte met zekerheid aan te wijzen? SCHWARTZE, die revision des Reichsstrafgesetzbuchs, Gerichtssaal 26, komt ook tegen het beweren op, dat § 55 van gemeld wetboek de schuld draagt van de verwildering der jeugd. In Saksen was vroeger het veertiende levensjaar als de grens-linie der ontoerekenbaarheid vastgesteld, dus een jaar meer voor straffeloosheid en toch waren er niet zulke klachten bekend geworden. De jeugd is in Saksen niet van betere of slechtere zeden, dan in andere Deutsche landen. Dus moeten er andere redenen voor bestaan. Verder wijst hij er op, dat men in Pruissen, onder het wetboek van 1851, herhaaldelijk er op aangedrongen had eene zoodanige bepaling, als nu § 55 bevat, vast te stellen, daar men de vervolging van jonge kinderen te erg vond (het was voorgekomen, dat een knaap van zes jaren wegens brandstichting moest terecht staan). De grenslijn is eene noodzakelijkheid, want niets geschiedt lichter dan durch eine derartige prozedür den rest sittlicher scham in dem kinde und hiermit die möglichkeit sittlicher einwirkung auf dasselbe zu vernichten.

Buitendien wordt dikwijls in de moreele verwildering der kinderen met onrecht een bewijs van de in het wetboek gevorderde „einsicht” gevonden, en

daarom straf noodig geacht. Jene sittliche verwilderung ist wohl mit dem mangel an erkenntnis der strafbarkeit zur vereinigen. De plaatsing in een opvoedingsgesticht kent het R. Str. G. niet bij kinderen onder de 12 jaren, en hierin lag een grond van verbastering wanneer het kind in eene slechte omgeving te huis behoorde.

Mende, ausführliches handbuch der gerichtlichen medicin 4 deel (1826) is tegen de regel „Malitia supplet aetatem”.

Want boosheid veronderstelt de kennis van goed en kwaad, niet slechts (in betrekking op zich zelve), en naar kinderlijke begrippen, maar naar de maatstaf der zedelijkheid, ook in betrekking tot zijn werkelijk eigen belang en in betrekking tot anderen, alsook het vrije besluit het laatste te kiezen, hetgeen bij kinderen juist ondenkbaar is.

Man kann es nicht läugnen, vervolgt Mende gerichtliche medicin 4 bl. 154, dass junge leute bisweilen handlungen unternehmen, die nicht allein die, gegen welche sie gerichtet waren, oder die sonst zufällig trafen, in den grössten nachtheil bringen, sondern es scheint auch grade in den handlungen selbst die absicht zu liegen, eben ein solchen nachtheil hervorzubringen.

Handlungen der art sind meistens muthwillige beschädigung fremden eigenthums und selbst der personen, mit denen sie entweder in gar keinem oder in einem abhängigkeit, oder liebesverhältnisse seltener in einem gehäsigen stehen. Hierher gehören besonders entwendung, diebstahl und gewaltsame äusserungen von zorn und rachzucht.

Unbekannt mit dem wahren werthe der dinge um sie her, neugierig alles in der nähe zu betrachten und von allen seiten genau zu sehen, ohne rücksicht ob dabei etwas verdorben werden könnte oder nicht, sind durch die geringste kleinigkeit aufgeregt, jedermann einen possen zu spielen, kann es besonders bei nicht gut erzogenen jungen leuten, nicht fehlen, dasz sie an allem, was ihnen eben verkommt ihren muthwillen auslassen möchten, ja es selbst zerstören um nur ihre kräfte daran zu üben.

Was nun innerhin von dieser jugendlichen verstörungssucht auch getroffen werden mag, der trieb aus dem es geschah bleibt immer derselbe, und es wäre irrig, ihn für bosheit auszugeben, da diese immer eine vorliebe ist; nach vernünftigen gründen aus eigener wahl das erkannte böse zu thun, dürfte keinem einfallen.

De neiging om te steelen is bij jonge lieden niets

anders dan die uit de kindheid voortgeplante begeertezucht (trieb), bij de voldoening van deze wordt het eigendom van andere niet in aanmerking genomen, wat zij weggenomen hebben zullen zij, zoo het niet dadelijk kan verbruikt worden of bij meisjes tot opschik dient; na eenigen tijd wegwerpen.

Der begriff, sich einen bleibenden besitz vom fremden gute zu verschaffen, und dadurch ihr fortkommen, oder wenigstens eine behaglichere existenz und die erfüllung ihrer wünsche auch für die zukunft zu sichern, fällt ihnen nicht ein.

Bij kinderen beneden de 10 jaren is dus aangenomen, dat zij ontoerekeningsvatbaar zijn. Schwarze, über der satz „Malitia supplet (superat) aetatem” (Gerichtssahl XX) vindt het niet nauwkeurig, wanneer men van eene praesumtie van ontoerekeningsvatbaarheid der kinderen spreekt, da ein gegenbeweis im einzelnen falle unzulässig ist.

Met andere woorden: het is eene zoogenaamde praesumptio iuris et de iure, er is eene ouderdomsgrens aangenomen, onder welke van geene strafbare handeling kan sprake zijn, men wil geen onderzoek in ieder bijzonder geval, dat geen zeker resultaat kan opleveren, daar men steeds aan dwaling is blootgesteld.

Zoo bij ons in art. 38, het kan en mag niet

bewezen worden dat het kind beneden den leeftijd van tien jaren, al heeft 't nog zooveel blijken gegeven van verstandelijke ontwikkeling, met oordeel des onderscheids heeft gehandeld.

Er zijn ook vele voorstanders van het stelsel, dat ook bij zeer jonge kinderen zal onderzocht worden of zij met strafbaar bewustzijn handelen. Zoo zegt Marezoll, das gemeine deutsche criminalrecht: „die erfahrung lehrt, dasz kinder sich nicht gleichmäsizig rasch entwickeln sondern nach ihrer individualität und als folge ihrer erziehung bald früher bald später zur reife kommen und erkenntnissre langen. Daher ist die theorie unseres gemeinen deutschen criminalrechtes, wonach das ende der kindheit nicht nach einem allgemeinen einfürallemal feststehenden zeittermine bestimmt wird, sondern die beantwortung der frage, ob und wie weit eine person noch unzurechnungsfähiges kind gewesen mit rücksicht auf die individuelle geistige ausbildung der richterlichen beurtheilung im concreten falle überlassen bleiben soll, an und für sich und dem principe nach gewisz die einzig richtige.“

Egidy t. a. p. hecht aan dit gezegde zijne volledige toestemming.

Freudentheil, archiv des criminalrechts (1839 bl.

110); Seit der zeit, als man anfang, den s. g. unfug der praxis durch bestimmte normen abzustellen, alles zurück zu führen auf allgemeine principien, und aus diesen herausschachtelte gewisse untrügliche sätze, seit der zeit wie man vermeinte, den richter durch bestimmte normen binden, und man das s. g. richterliche ermessen in einen eng eingeschlossenen kreis, dessen oberste spitze man das minimum, dessen unterste ende man das maximum nannte, bannen zu müssen, ist man auch auf die idee verfallen, von legislatorischer macht wegen, stunde, tag und jahre zu bestimmen, wenn der mensch herangereift ist, um trug und wahrheit um schuld und unschuld zu unterscheiden."

May, die strafrechtliche zurechnung (Zurich 1861) erinnert, dat de wetgever bij het burgerlijk recht, in hetwelk meer op formeele dan materieele waarheid acht wordt geslagen, meer vrijheid heeft willekeurige bepalingen te maken, dan bij het strafrecht bij hetwelk de rechter de materieele waarheid weten moet. Ist diese aber die aufgabe des strafrichters, so kann ihm unmöglich damit gedient sein, dass die gesetzgebung ihm einen tarif in die hand drücke, in welchem alles was ihm in seinen rechtlichen praxis, mit mercantilischen genauigkeit eingetragen

steht. Der criminalrichter ist in weit höherem grade, als diess von dem civilrichter gesagt werden kann, vor allem keine subsumtionsmaschine; er soll urtheilen, d. h. dem eigenen erkennen neben dem gesetz gleichmäszig rechnung tragen. In den wesentlichen grundsätzen der verbrechensausmittlung und des strafvollzuges schreibt das gesetz vor, und wo das gesetz selbst das wort ergreift da hat der zweifelende verstand des richters zu schweigen. Aber eben deswegen soll auch das gesetz, wenn es sich nicht lächerlich machen will, nicht überall reden wollen, am unpassenden wie am passenden orte.

Wozu nun dem richter die hände binden bei fragen, die recht eigentlich dazu geschaffen sind, dem freien ermessen anheimgestellt zu werden? Trauen wir dem manne, welchem wir das schwere richteramte in die hände legen, doch vor allem menschenverstand zu; der menschenverstand lässt sich aber nicht zu der unbesonnenheit hinreiszen, von dem blos äusserlichem factum gewisser lebensjahre den strafrechtlichen werth eines individuums abhängig zu machen.

Friedrich, system der gerichtlichen Psychologie für gerichtssäzte, richter und vertheidiger (1852) vindt een bijzonder bezwaar, in de moeielijkheid den dag en het jaar der geboorte in rechten vast te

stellen. Dikwijls wordt in den doopceel de dag der geboorte niet vermeld; hoe te handelen bij vagebonden die hunne geboorteplaats niet noemen of niet weten?

Bij het aannemen van eene vaste ouderdomsgrens voor de strafbaarheid vallen wij licht in een absurdum. B. v. het Beijersche strafwetboek bepaalt, dat na het geëindigde 16 jaar de jeugdige leeftijd op zich zelve geen grond voor strafvermindering zal opleveren. Wanneer nu iemand, die slechts nog drie dagen noodig heeft om zestien jaar oud te zijn, een misdrijf begaat, zoo verschaft hem zijne jeugd een mindere straf, begaat hij echter dit misdrijf drie dagen nadat hij 16 is geworden, dan is hij aan het strenge recht onderworpen; hij krijgt dus eene veel zwaardere straf, als hij gekregen had, wanneer hij drie dagen vroeger had misdreven, en zijne geestvermogens, zijn psychische toestand is voorzeker in die paar dagen niet veranderd.

Deze schrijver zegt bl. 190: Dieser lebensperiode fehlt überhaupt jede selbständigkeit, die zur annehme eines zurechnungsfähigen verbrechens erforderlich ist, waar hij van kinderen beneden 10 jaar spreekt, die in Engeland met den dood gestraft zijn.

Professor John is er eveneens tegen in zijn Entwurf

mit motiven zu einem strafgesetzbuch für der norddeutschen bund. Hij zegt, dat voor de ontoerekeningsvatbaarheid wegens jeugd, keine bestimmte altersgrenze, sei es nun das alter von 10 oder 12 jahren aufgestellt werden müsse. Die kinder entwickeln sich so verschieden, dass sich eine für alle geltende altersgrenze nicht feststellen lässt.

Wegens de bovengenoemde redenen nam de königliche wissenschaftliche Deputation für das Medicinalwesen aan, dat beneden de 12 jaren van geene toerekeningsvatbaarheid sprake kan zijn.

In de memorie van toelichting op art. 38 (art. 48 van het ontwerp) wordt aan dit advies volledige bijval geschonken en gezegd: Wat de physiologische wetenschap leert, is ook bij ons gebleken in overeenstemming te zijn met de lessen der ervaring en de behoeften der praktijk. Het waren namelijk herhaaldelijk door het departement van justitie voorschriften gegeven aan het openbaar ministerie, om van de bevoegdheid (om jongere kinderen te vervolgen) zoo min mogelijk gebruik te maken.

Dit had echter niet belet, dat meermalen terechtstellingen en veroordeelingen van jonge kinderen plaats hadden, die in strijd bleken te zijn met de algemeene rechtsovertuiging, en welke schadelijke

gevolgen voor de jeugdige veroordeelden zelve alleen door het recht van gratie konden worden gekeerd.

Opmerkelijk is het, dat de Raad v. State tegen deze bepaling was, want het was niet te ontkennen, dat volslagen straffeloosheid en onstrafbaarheid van kinderen het plegen van misdrijven en overtredingen in de hand werken.

Vooraf was de raad v. State tegen de grens van 12 jaren (die door de minister voorgesteld was in plaats van tien, die de Staatscommissie stelde) en herrinnert er aan, dat deze van alle strafrechtelijke verantwoordelijk vrijgestelde kinderen de willige en sluwe instrumenten zijn tot het plegen van allerlei misdrijf, met name van dieverijen, smokkelarij en bedelarij, in de hand hunner ouders en verdere betrekkingen. Dat de plaatsing in het rijksopvoedingsgesticht, waar de kinderen eene goede opvoeding krijgen, voor zekere klasse van ouders een aanloksel te meer oplevert om hunne kinderen tot winstgevende misdrijven te bezigen.

De minister komt in het rapport aan den koning tegen het bedenken van de raad v. state op, daar zij die de kinderen de misdrijven laten begaan, zullen gestraft worden als de daders die zich van eene manus ministra bedienen (art. 47).

Alleen kon hij er toe overgaan, die grens der ontoerekeningsvatbaarheid op tien jaren te stellen. Hij zou het onverantwoordelijk achten om de mogelijkheid te laten bestaan, dat jonge kinderen kunnen worden vervolgd en voor hun geheele leven dan reeds als misdadigers kunnen worden gebrandmerkt.

„Ook is te behartigen, dat de jeugdige overtreder, die aan de oogen van het publiek prijsgegeven is, wordt al licht schaamlouzer, en wanneer hij vrijgesproken is, wordt hij daardoor dat hij zag, dat hij er zoo goed is van afgekomen, geprikkeld tot het begaan van nieuwe overtredingen.” Verslag van eene Engelsche commissie in 1847 bij Mittermaier Archiv. 1847.

Dat bij zeer jeugdige overtreders, geene straf zal toegepast worden, is geen uitvloeisel van hedendaagsche opvatting. Reeds in 't Romeinsche recht is bepaald, dat de *infantes*, dit zijn kinderen die nog geen zeven jaar oud zijn, niet zullen gestraft worden.

Modestinus in l. 12. D. ad L. Corneliam de sicariis (48. 8): *Infans et furiosus, si hominem occiderint, lege cornelia non tenentur, cum alterum innocentia consilii tenetur alterum pati infelicituss excusat.* Gaius in l. 111 D. de regulis juris (50. 17) zegt: *Pupillum qui proximus pubertati sit, capacem esse et furandi et iniuriae faciendae, zoodat zij die*

nog niet pubertati proximus zijn als infantes aangemerkt, niet gestraft worden. L. 14 D. do Seto Silaniano (29. 5) is hier bijzonder leerzaam zegt Savigny; System 3 bl. 44.

Wanneer de meester door den slaaf gedood was, konden alle slaven die onder hetzelfde dak waren, en den meester ter hulp konden komen, met de dood gestraft worden, wanneer zij dat niet gedaan hadden, de impuberes waren uitgezonderd.

Niettemin zegt Maecianus, die impuberes zijn uitgezonderd, die *slechts* onder hetzelfde dak waren, maar qui vero ministri vel participes caedis fuissent et eius aetatis (de jurist sprak in het voorafgaande van een puer die non multum a puberi aetate aberat) quamquam nondum puberis, ut rei intellectum capere possent, his non magis in caede domini quam in ulla alia causa parci oportere.

Volgens de XII tafelen werd bij die graanvruchten 's nachts op een diefsche wijze heeft laten afweiden opgehangen; impuberes praetoris arbitratu verberari noxiamque duplione decerni.

Plinius Hist, natur (12. 13.) Zoo ook bij het furtum manifestum werden de pueri impuberes praetoris arbitratu gegeeseld.

Savigny zegt t. a. p. Dieses ermessen betraf wohl

weniger das maasz der züchtigung als die zurechnung überhaupt. Er werd echter niet slechts op de ontwikkeling van hen die proximi pubertati gelet, maar ook op den aard des misdrijs, zoo zal het falsum niet licht bij een onmondige toegepast zijn ¹⁾.

Bij de valsche munt werd ook hij, die er van wist gestraft, niet de impubes ²⁾.

In het jus canonicum zijn even als in het romeinsche recht de infantes niet toerekeningsvatbaar ³⁾,

---

1) Impuberem in hoc edictum incidere dicendum non est, quoniam falsi crimine vix possit teneri, cum dolus malus in eam aetatem non cadit.

Met deze woorden wil Paulus zeker te kennen geven, den voor het falsum noodigen dolus malus kan men bij den onmondigen niet verwachten; geenzins dat zij voor geen ééne misdaad zullen gehouden zijn, L 22 in D. ad. l. Cornel de falsis (48. 10.)

2) L 1 § 6 Cod. de falsa moneta (9. 24). Impuberes vero, etiamsi conscii fuerint, nullum sustinent detrimentum quia aetas eorum, quid videat ignorat.

3) Clement, de homic, (5. 4). Si furiosus aut infans sive dormiens hominem mutilet vel occidat, nullam ex hoc irregularitatem incurrit.

Decreti secunda pars causa XV quaestio (10. 2). Sunt quidam qui facere iniuriam non possunt, ut puta furiosus et impubes qui doli capax non est. Greg, de delictis puerorum (5. 23). Pueris grandiusculis peccatum nolunt attribuere, nisi ab annis 14, quod merito crederemus, si nulla essent peccata, nisi quae membris genitalibus admittuntur. Quis vero audeat affirmare furta, mendacia et periuria non esse peccata! At his plena est puerilis aetas, quamvis in eis non ita ut in maioribus puniendi videantur.

Bij de oudere impuberes zal met het oog op de bepaalde misdaad onderzocht worden, of zij als doli of culpae capaces aan te merken zijn, en is dit 't geval, wordt eene mindere straf toegepast.

In het oudere fransche recht waren deze beginselen van het romeinsche en canonicke recht gevolgd, en ook in Engeland was aangenomen, dat het kind onder de 7 jaren niet kon vervolgd worden, die van 7 tot 14 worden beschouwd als prima facie doli incapax, en het moest aangetoond worden, dat bij hem malitia supplet aetatem, (Blackstone commentaries I bl. 29).

Hugo de Groot. Inleiding tot de Holl. rechtsgeleerdheid 3 boek 32 deel § 17:

Alle die haar reden kennen gebruiken, en de over sulks ook minderjarigen, zijnde gekomen buiten hare kindsche jaren, werden door misdaad verbonden tot wederevening. SIMON v. LEEUWEN. Roomsche Hollandsch recht 4 31 § 1 zegt: Jonge kinderen, die nog geen kennis van goed of kwaad hebben, misdoen niet, en blijven om hunne onkunde onstrafbaar.

De code pénal van 1810 heeft geen tijdvak bepaald, in hetwelk kinderen niet vervolgd zullen worden. Chauvean en Hélie thèorie de code pénal ch. 12 zeggen hiervan: Il est une distinction sur laquelle

notre code est muet, et que reclament cependant à la fois la justice et l'humanité. Il est un âge où l'innocence de l'agent est une certitude ; cet âge est la première enfance. La loi ne doit pas livrer à la justice des enfants dans lesquels il est impossible de supposer un discernement quelconque de l'action qu'ils ont commise.

De code pénal bepaalt in art. 66. Lorsque l'accusé aura moins de seize ans, s'il est décidé qu'il a agi sans discernement, il sera acquitté.

Hoe moeielijk het is, om na te gaan of een kind met bewustzijn heeft gehandeld, toont ons Rossi traité de droit pénal 2 c. 15: Aussi l'emploi rationnel du seul moyen que nous ayons de juger de l'imputabilité d'un enfant, est un procédé qui n'est pas sans danger.

On présente, par exemple, à un enfant prévenu de vol, une pomme et une pièce de monnaie; il choisit la pièce de monnaie, et on conclut de là qu'il connaît la valeur des choses, que son intelligence est développée, qu'il a par conséquent agi avec malice en prenant le bien d'autrui. L'induction est hasardée Il a peut-être choisi la pièce de monnaie comme une chose moins commune pour lui que la pomme, plus luisante, plus propre aux jeux qu'il désirait entreprendre.

In Engeland vertelt BLACKSTONE werden twee kinderen van 9 en 10 jaren , wegens doodslag veroordeeld , en de oudste ten doode gebracht omdat hij getracht had het lijk te verbergen in plaats van zich zelve ; men zag hierin een bewijs dat hij met vol bewustzijn had gehandeld. Hiervan zegt Rossi: Preuve bien incertaine cependant! surtout s'il n'était pas prouvé qu'il eût songé d'avance aux moyens de cacher le corps du délit. Car il ne faut pas confondre l'horreur et la peur qu'un fait criminel inspire à un enfant après qu'il l'a commis, lorsqu'il voit devant ses yeux le résultat de son action , avec la connaissance préalable et distincte de la nature et des conséquences du fait qu'il va commettre.

Ons wetboek is tot de humanere beginselen teruggekeerd in art. 38. 1 lezen wij: Een kind wordt niet strafrechtelijk vervolgd wegens een feit , begaan voordat het den leeftijd van tien jaren heeft bereikt , en heeft dus 10 jaren als het einde der innocentia consilii aangenomen.

Deze leeftijd is ook aangenomen in het Wormser Stadtrecht VI, I. 22: Dessgleichen junge personen, die noch under zehn jahren alt sijnd , mögen auch nicht belagt, noch peijnlich gestrafft werden, dann sye entschuldigt ir jugent und gebrechliche rate.

In het ontwerp van eene inleiding van recht in het algemeen van 1804 I Hoofdstuk luidt art. 43: Daar niemand als vrije oorzaak eener daad kan beschouwd worden, tenzij zijne wil wordt voorgelicht door zijne verstandelijke vermogens zoo volgt deze algemeene regel: Gemis of gebrek aan verstandelijke vermogens beneemt of vermindert de toerekening.

Art. 45. Ten opzichte van kinderen nog geen veertien jaren oud zijnde heeft geene toerekening plaats. Het crimineel wetboek voor het koninkrijk Holland van 1809 art. 21 bepaalt: Kinderen beneden een ouderdom van twaalf jaren, misdoende, mogen deswege door de rechters niet gestraft worden etc.

Hiermede stemt overeen het strafgesetzbuch für das deutsche reich § 55: Wer bei begehung einer handlung das zwölfte lebensjahr nicht vollendet hat, kann wegen derselben nicht strafrechtlich verfolgt werden.

Dat het kind wegens het feit, hetwelk het vóór zijn elfde jaar heeft bedreven, niet strafrechtelijk vervolgd wordt, eischt niet dat de staat het kind geheel aan zich zelf zal overlaten; er kunnen omstandigheden zijn, die het noodig maken het verwaarloosde kind in een rijks-opvoedingsgesticht te plaatsen, vooral wanneer zijne ouders of voogden van zoodanige levenswijze zijn, dat men verwachten kan dat het

kind den slechten weg zal opgeleid worden. Dit kan alleen plaats hebben bij misdrijven op welke gevangenisstraf is gesteld of bij bedelarij, voorzien in art. 432. De burgerlijke rechter en niet de strafrechter is geroepen deze plaatsing in het rijks-opvoedingsgesticht te gelasten, op vordering van het openbaar ministerie. De reden ligt voor de hand, daar nu alle schijn van strafrechtelijke vervolging zal vermeden worden.

Valt echter het feit onder de klachtdelicten, dan is deze plaatsing in het rijksopvoedingsgesticht niet toegelaten, daar deze feiten niet licht door een kind, dat jonger is dan 10 jaren zullen worden bedreven, en het aan den wil van bijzondere personen niet mag overgelaten zijn, of deze maatregel zal toegepast worden.

De familie-diefstal kan door zeer jeugdige kinderen begaan worden. De wetgever vond hier in art. 357 en 443 B. W. genoeg voorziening. De plaatsing kan tot den leeftijd van 18 jaren plaats vinden; het minimum dier tijd is niet bepaald; des rechters beoordeeling is het overgelaten. Dezelfde rechter kan altijd het ontslag gelasten. Der familie kunnen door zulken maatregel de oogen geopend zijn, zoo dat zij genoegzame waarborg voor eene betere leiding aanbiedt, b. v.

door het kind uit te besteden of door het onderwijs te doen genieten. Is het kind boven de tien jaren en nog geen zestien jaren oud, dan zegt art. 39 is de strafrechtelijke vervolging niet uitgesloten; de waarschijnlijkheid is er voor dat het kind nog niet begreep, dat het onrecht deed, daarom onderzoekt de rechter of het met oordeel des ondersheids gehandeld heeft. Dit laatste wordt dus bij personen boven de 16 jaren verwacht.

Dat bij 16-jarigen leeftijd volledige toerekenbaarheid is, werd ook bij ons niet betwist; toch vinden wij ook hier afwijkende bepalingen.

Volgens Geyer, in Holtzendorffs Encyclopedië: Ist es sachgemäsz erst nach erreichung jenes lebensalters mit welchem das civilrecht die volle handlungsfähigkeit eintreten lässt, also nach eintritt der groszjährigkeit, volle strafrechtliche zurechnung anzunehmen.

Het duitsche R. Str. G. gelijk in het wetboek van Brunswijk stelt van 12—18 jaren het tijdperk, in hetwelk moet worden nagegaan, of de dader die zur erkenntnisz ihrer strafbaarheid erforderliche einsicht besasz, zoodat daar ook zes jaren als bij ons zijn aangenomen, in welke dit oordeel des ondersheids twijfelachtig is.

Ook in het Romeinsche recht werden de minores

minder gestraft, voor het minst volgens Tryphoninus in l. 37 § 1 D. de minor. (4.4): *In delictis autem minor viginti quinque annis non meretur in integrum restitutionem, utique atrocioribus, nisi quatenus interdum miseratio aetatis ad mediocrem poenam produxerit; uitgezonderd bij het overspel, nulla deprecatio poenae adulterii est.*

Waarom zal de pubes jonger dan 25 jaar een mindere straf krijgen?

De hartstochten overheerschen nog te zeer het verstandige overleg, vooral bij hen die nog geen zestien zijn.

Ten opzichte van de afzonderlijke opsluiting bepaalt art. 12. 1 het volgende: dat die niet wordt toegepast op hen, die tijdens hunne veroordeeling den leeftijd van veertien jaren nog niet hebben bereikt. Dus de tienjarige die veroordeeld wordt toen hij zijn vijftiende jaar is ingetreden, is aan de afzonderlijke opsluiting onderworpen. De reden dezer bepaling is, al brengt de celstraf geene absolute eenzaamheid met zich, is de regelmatige aanspraak zes keer daags voor iemand die nog geen veertien is, toch niet geschikt om het jeudig gemoed in een goeden staat te houden.

Het O. R. O. wilde de afzonderlijke opsluiting niet

op hen toepassen, die tijdens hunne veroordeeling een leeftijd van zestien jaren nog niet hebben bereikt, dit was reeds aangenomen bij het onderzoek van het ontwerp van 1874. De memorie van toelichting geeft als reden: „Op kinderen kan voortdurende afzonderlijke opsluiting geen heilzame invloed uitoefenen. Angst en vrees voor de eenzaamheid der cel verijdelen bij hen de gunstige indrukken, die de afzondering in het gemoed van volwassenen achterlaat.”

In de commissie werd bedenking gemaakt tegen het stelsel der regeering; het zou zeer wenschelijk kunnen zijn een jeugdigen boosdoener buiten aanraking met anderen te houden. Dit vond echter tegenspraak. De reeds vermelde angst die kinderen in de eenzaamheid ondervinden, maar vooral de moeielijkheid van toezicht en opvoeding aan de cel verbonden, maakten het wenschelijk deze straf niet toe te passen. Als transactie werd voorgesteld den leeftijd van 16 jaar met een of twee te verminderen. Hetgeen geschiedt is, misschien omdat bij den 14-jarigen gevangene doorgaans de opvoeding al geëindigd is.

II.

Strafbare feiten begaan tegen personen van jeugdigen leeftijd.

De wetgever beschermt reeds het ongeboren kind. De homunculus is het wel waard, en het was noodig dat de wetgever zich zijner aanneemt, want het kind, dat dood ter wereld komt wordt geacht nooit bestaan te hebben, men zou dus wegens art. 3 B. W. kunnen meenen, dat de moeder of die met hare toestemming den dood of de afdrijving bewerkt, niet gestraft kan worden.

Dat de vrouw zwanger was, toen die handelingen gebeurden, die de afdrijving of den dood der vrucht bewerkten of moeten bewerken, is het eerste vereischte, want anders ontbreekt het object van het misdrijf. Dat de wetgever eene zwaardere straf dreigt,

wanneer buiten toestemming der vrouw is gehandeld, heeft zijn grond in de tweevoudige aanranding. De regelen van den concursus idealis zijn hier niet van toepassing, de aanslag tegen het kind, brengt tevens de moeder in gevaar. Die bescherming wordt niet minder, zoodra het kind geboren wordt of geboren is.

Art. 209 en 291 maken onderscheid tusschen kinderdoodslag, die in drift, wel opzettelijk zonder voorbedachten rade en kindermoord, die met voorbedachten rade door de moeder is geschied. Opmerkelijk is, dat hier van de kinderdoodslag nadat de bevalling ontdekt is, geene bijzondere bepaling is gemaakt, zoodat de moeder die na de bevalling haar kind opzettelijk doodt volgens art. 287 met gevangenisstraf van ten hoogste 15, en deed zij het opzettelijk met voorbedachten rade, dan levenslange gevangenisstraf of ten hoogste twintig jaren krijgt. Door de ontdekking der geboorte is het kind in zoover in zekerheid gebracht, dat de moeder er niet op kan rekenen, dat de doodslag niet zal ontdekt worden. Men heeft in art. 290 en 291 het woord *pasgeboren*, nouveau né 300 C. P., niet gebruikt, omdat men het misdrijf gedurende de bevalling mede wilde opnemen en men vond het niet raadzaam een termijn vast te

stellen, hoelang het kind na de geboorte zal gerekend worden pasgeboren te zijn, in Saksen waren het 24 uren, in de Italiaansche ontwerpen 5 dagen.

Chauveau en Hélie zeggen van art. 300 C. P. : „est qualifié infanticide le meurtre d'un enfant nouveau né" on doit vivement regretter que le Code Pénal n'ait pas recueilli la distinction que la jurisprudence a consacrée. Ce n'est point aux juges qu'il appartient d'apprécier en définitive si un enfant est nouveau né, mais aux jurés; de sorte que l'essence du crime est abandonnée à des capricieuses interpretations; l'infanticide, après les trois jours de la naissance sera puni comme l'assassinat, ici comme le meurtre. Le loi eût évité ces deplorables contradictions, si elle eût, en complétant sa définition, fixé cet élément du crime.

Bij ons is het anders gesteld, de bepaling in art. 290 en 291 strekt niet tot strafverzwaring, maar tot strafvermindering, de rechter zal dus zoolang het mogelijk is het feit als kort na de geboorte geschied aan te nemen, niet boven de zes en negen jaren straffen.

Het Deutsche R. Str. G. art 217 zegt: Eine mutter, welche ihr uneheliches kind in oder gleich nach der geburt vorsetslich tödtet, wird mit zuchthaus nicht unter drei jahren bestrafft, sind milderende

omstände vorhanden, so tritt gefängnisstrafe nicht unter zwei Jahren ein.

Berner zegt: „Bald nach der geburt“.

Is dit misschien hetzelfde als „gleich nach der geburt“? m. i. is spoedig na, niet hetzelfde als dadelijk na, ons kort staat meer met bald gelijk: „darunter ist derjenige zeitraum zu verstehen, in welchem der zustand der erregtheit und der eigenthümlichen motive der kindertödtung noch fortdauert.

Das richterliche gutdunken hat zu ermessen ob der zeitpunkt, wo das verbrechen den karakter der kindertödtung abstreift bei der begehung der that schon erreicht war oder nicht. Mit unrecht haben manche gezeztgebungen hier an die stelle eines freien verständigen ermessens mechanische zahlbestimmung gesetzt.”

Onze wetgever heeft alleen het motief van de zurettende geschlechtsehre in het oog, die reeds bij Leyser Med. ad Pandect. in aanmerking komt, hij wil, wanneer het kind door den vader of de moeder gedood is wegens de conservatio honoris et existimationis in plaats van de poena culei (in een zak verdrinken) het zwaard.

Zoolang dus de bevalling nog niet ontdekt is, zoude mindere straf moeten worden toegepast, toch

verzet hiertegen het woord „kort na de geboorte”, de opgewondenheid, de zenuwtoestand als gevolg der bevalling moet tevens nog van invloed kunnen zijn.

Tot in zekerheidstelling van het kind behoort vooral de aangifte van de geboorte; hierdoor is het bestaan van hetzelfde bekend gemaakt en de verduistering van het kind niet meer zoo ligt mogelijk.

Voor de betrekking tot de familie is deze inschrijving ook van groot gewicht, art. 316 B. W. Daarom dreigt art. 448 eene boete van ten hoogste honderd gulden, hem, die niet voldoet aan de wettelijke verplichting tot aangifte aan de ambtenaar van den burgerlijken stand voor de registers van geboorte.

In nauw verband hiermede staat art. 151, waar eene straf op het wegmaken van een lijk, om de geboorte te verhehlen gesteld is.

Tegen de onzekermaking der afstamming waakt art. 236: deze verduistering van staat is niet te beperken op de gevallen in art. 345 C. P.: les coupables d'enlèvement de récélé ou de suppression d'un enfant à une femme qui ne sera pas accouchée seront punis de la réclusion, alhoewel deze de meest voorkomende gevallen zijn, en met een kind in zijn prille jeugd gebeuren. Dit staat ook in art. 169 R. Str. G. op den voorgrond: Wer ein kind unterschiebt

oder vorsätzlich verwechselt, oder wer auf andere weise den personenstand eines andern vorsätzlich verändert oder onderdrückt, wird mit gefängnisz bis zu drei jahren und wenn die handlung in gewinnsüchtiger absicht begangen wurde, mit zuchthaus bis zu zehn jahre bestraft.

Het te vondeling leggen of verlaten met het oogmerk om er zich van te ontdoen van een kind beneden de zeven jaren, is voorzien in art. 256.

De memorie van toelichting geeft als rede voor „beneden den leeftijd van zeven jaren volkomen afhankelijkheid der jeugdige kinderen, bij den leeftijd van zeven jaren, als beeindigd kan worden aangenomen,” zoodat deze te vondeling legging of verlaten bij een kind dat den leeftijd van zeven jaren bereikt heeft, onder artikel 255 valt.

Art. 349 C. C. handelt over hen, qui auront exposé et délaissé en un lieu solitaire un enfant au dessous de l'âge de sept ans accomplis; art. 352 van hen die zoodanig kind in een lieu non solitaire te vondeling gelegd of verlaten hebben, en art. 343 die zulk een kind in een hospice hebben gebracht.

De zeven jaren herinneren aan den infans qui fari nequit et rem non intelligit.

De wetgever heeft verder in zijne bijzondere be-

scherming genomen kinderen beneden 12 jaren, door strafbaar te stellen de met hen begane ontucht en den afstand tot bedelarij; en beneden de 16 jaren, door de straffen tegen de met hen bedreven ontucht, en het dronken maken en toedienen van sterken drank.

Art. 244 zegt: Hij die vleeschelijke gemeenschap heeft met een meisje beneden de leeftijd van twaalf jaren, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twaalf jaren, en art. 245: Hij die buiten echt vleeschelijke gemeenschap leeft met eene vrouw die den leeftijd van twaalf, maar nog niet dien van zestien jaren heeft bereikt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste acht jaren.

Art. 263 van het regeeringsontwerp stelde op hen, die buiten echt vleeschelijke gemeenschap uitoefent met een vrouw beneden de 14 jaren gevangenisstraf van ten hoogste zeven jaren en zes maanden.

De commissie wenschte den leeftijd te brengen op 16 jaren. Kinderen van veertien en vijftien jaren verkeeren juist in de ontwikkelings-periode en hebben nog niet zooveel doorzicht en zelfstandigheid, dat zij de bescherming der strafwet kunnen missen.

Wij zien dat in art. 244 en 245 aan dit bedenken is te gemoet gekomen, door op de vleeschelijke gemeenschap met kinderen beneden de 12 jaren, 12

jaren gevangenisstraf te stellen, daar het hier bedoeld feit met verkrachting op een lijn moet worden gesteld. Niet alleen doet de toestemming van zulk een kind niets af, maar ook in de gevolgen, kan het feit de toekomst van het kind geheel bederven.

Ten aanzien van kinderen van 12—16 jaren is de straf acht jaar (dus voor die van 12—14 met een half jaar verhoogt, en die voor 14—16 op gelijken voet gestelt).

§ 176. D. R. Str. G. zegt: Mit zuchthaus bis zu zehn jaren wird bestraft:

3. Wer mit personen unter vierzehn jahren unzüchtige handlungen vornimmt oder dieselben zur verübung oder duldung unzüchtiger handlungen verleitet. § 182. Wer ein unbescholtenes mädchen welche das sechszehnte lebensjahr nicht vollendet hat, zum beischlafe verführt, wird mit gefängnisz bis zu einem jahr bestraft.

De omgang met meisjes van 14—16 jaar is in dit wetboek niet zoo streng gestraft als in het onze, daar bij ons niet verlangd wordt dat het „ein unbescholtenes mädchen” is (die ter goeder naam en faam bekend staat) en dat zij verleid moet zijn. Onze wetgever schijnt de exceptio impudicitiae te onzeker te achten, en het verleiden voor onbewijsbaar te

achten. In het romeinsche recht valt het stuprum, de bijslaap met eene ongehuwde vrouw, onder de lex Julia de adulteriis; verder werd hij die eene praetextatus of praetextata (een jongen beneden 14, een meisje beneden 12 jaren) assectatus fuerit, die dat verricht heeft dat uit een pudicus een inpudicus werd, met de actio iniuriarum aangesproken, ook hij die zulke lieden op een onfatsoenlijke wijze naliep, (l. 15 § 16 D. de iniuriis 47.10 appellare est blanda oratione alterius pudicitiam adtemptare; adsectatur, qui tacitus frequenter sequitur, daar dit in verdenking brengt).

L. 38 § 3 D. de poenis (43.19) lezen wij: qui nondum viripotentes virgines corrumpunt, humiliores in metallum damnantur, honestiores in insulam relegantur aut in exilium mittuntur.

De C. P. heeft hierin niet genoeg voorzien, daar men in art. 381: quiconque aura commis le crime de viol, ou sera coupable de tout autre attentat à la pudeur, consommé ou tenté avec violence contre les individus de l'un ou l'autre sexe sera puni de la réclusion; en art. 332: Si le crime a été commis sur la personne d'un enfant au-dessous de l'âge de quinze ans accomplis, le coupable subira la peine des travaux forcés à temps; het woord viol alleen van het stuprum

violentum, en niet van het stuprum nec voluntarium nec violentum verstonde of verstaan moest. Het eerste is de door onrechtmatig geweld verkregen bijslaap, het tweede bijslaap met een persoon zonder hare vrije toestemming doch zonder geweldpleging.

In de loi modificative van 1832 is dit artikel veranderd in: tout attentat à la pudeur, consommé ou tenté sans violence sur la personne d'un enfant de l'un ou l'autre sexe âgé de moins de onze ans, sera puni de l'inclusion. Zoodat het misbruiken van kinderen onder de elf jaren, al hebben die hunne toestemming er toe gegeven, gestraft wordt; men kan namelijk deze toestemming niet in aanmerking nemen; zooals CHAUVEAU en HÉLIE zeggen.

Ook art. 253 handelt ten opzichte van kinderen van twaalf jaren en zegt: Hij die een onder zijn wettig gezag staand kind beneden den leeftijd van twaalf jaren aan een ander afstaat of overlaat, wetende dat het tot of bij het uitoefenen van bedelarij, van gevaarlijke kunstverrichtingen of van gevaarlijke of de gezondheid ondermijnenden arbeid zal worden gebruikt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste drie jaren. Onder „zijn wettig gezag staand kind” zal volgens de memorie van toelichting omvatten elk door de wet rechtstreeks of door den rechter

krachtens de wet toegekend gezag, dus de vader staande huwelijk, dus de ouders of derden aan wien het kind bij echtscheiding is toegewezen (284, 301 B. W.) en den voogd.

Bij zeer jonge kinderen is bij het overlaten om te bedelen en er meê te bedelen, de reden voor de strafbepaling, het afstaan aan anderen, waardoor men het kind uit winstbejag in een schadelijke omgeving brengt. 't Is bovendien niet zelden een gedeguseerde verkoop van kinderen. Al is het winstbejag niet uitgedrukt, zoodat het geen punt van onderzoek of bewijs behoeft uit te maken, is dit toch nagenoeg altijd het motief.

„Aan een ander afstaat of overlaat,” deze woorden zullen wel niet te kennen geven dat juist een langere tijd met of door het kind moet gebedeld zijn; al is het voor een oogenblik. Ook is er geen vereischte dat het bedelen reeds plaats gehad heeft, het is genoeg, dat de wetenschap er is, dat het kind hiertoe zal gebruikt worden.

Waarom kunstverrichtingen van gevaarlijken arbeid wordt onderscheiden?

Om de vraag uit te sluiten, of het springen en dansen onder het woord arbeid is begrepen.

„Tot of bij gevaarlijke kunstverrichting” tot zal

beteekenen dat het kind zelf die gevaarlijke kunstverrichting zal uitvoeren; bij, wanneer dit met het kind door een ander geschiedt.

De regeering zegt in het verslag aan de 2de Kamer, de woorden gevaarlijke of de gezondheid ondermijnende arbeid, die in het O. R. O. ontbraken, waren er bij gevoegt, daar de ratio dezelfde is. „Het kind behoort noch aan de ouders, noch aan den staat, het behoort aan zich zelve en de staat heeft te waken, dat de ouders hunne macht niet misbruiken.”

Waarom is dan hier niet ook dadelijk voor de ouders eene straf gedreigd, die de kinderen bij of tot zulke gevaarlijke kunstverrichtingen of gevaarlijke arbeid gebruiken? „In eene speciale wet, waarvan de minister vertrouwt, dat spoedig het ontwerp zal worden ingediend, behoort men in de beperking van den arbeid der kinderen verder te gaan. Wat thans in art. 271 (253) met straf bedreigd wordt, is een rechtsdelict, dat in het strafwetboek tehuis behoort.”

Waarom deze feiten niet ook zoo deze door de ouders bedreven worden, zal dan het algemeen rechtsgevoelen, het volksbewustzijn, er geen onrecht in zien? De ouders e. z. v. zullen meer zorg besteden om het gevaar te voorkomen.

De wetgever maakt geen verschil of dat overlaten

om niet of voor belooning is geschied; men kan niet in het algemeen zeggen, dat het laatste erger is; de nijpende armoede kan tot zulken handel nopen, die zonder winst het kind aan gevaar prijs geeft, toont eene grootere liefdeloosheid.

Het Strafgesetzbuch für das deutsche Reich 361, 4 zegt: mit haft (1 dag tot zes weken) wird gestraft . . . . wer bettelt oder kinder zum betteln anleitet oder auferzucht oder personen, welche seiner gewalt und aufsicht untergeben sind und zu seiner hausgenossenschaft gehören, von betteln abzuhalten unterläßt, is ruimer en beperkter dan onze bepaling over het bedelen; ons art. spreekt niet van hem, die de kinderen die tot zijne huishouding behooren, niet van het bedelen afhoudt; zoo zal de vader die gedooft, dat zijn kind met een bedelaar meêgaat om voor dezen te bedelen, in welk geval van afstaan en overlaten geen sprake is, niet gestraft worden; die het kind tot dien einde afstaat, kan gezegd worden, dat hij het kind tot bedelen verleidt, maar niet hij die het kind uitleent, om voor den bedelaar medelijden op te wekken.

Ten slotte kan men hier nog bijvoegen, dat de wetgever gemeend heeft, dat bij kinderen boven de 12 jaren het wederstandsvermogen al sterk genoeg

is, om zich te verzetten, en zij genoegzame kunde hebben, dat die arbeid de gezondheid ondermijnt.

Vervolgens krijgen wij de ontucht gepleegd met kinderen beneden de 16 jaren en wel in art. 247 en 248.

De woorden in art. 247: „die iemand onder de zestien jaren tot het plegen of dulden van zoodanige handelingen verleidt” etc., omvatten ook de bij Feuerbach § 483 n°. 3 genoemde sodomia impropria; befriedigung der geslechtslust, ohne dass ein lebendiges wesen gegenstand derselben ist, Coitus mit einem leichname.

Is met de nog niet 16jarige gehuwde overspel begaan, dan zal de man niet met de onbeduidende straf van zes maanden volgens art. 241 loskomen, maar volgens art. 245 acht jaren kunnen krijgen; dat zij meerderjarig is brengt hierin geene verandering.

Op te merken is, dat in art. 244 de vervolging ex officio plaats heeft. In art. 245, waar het een meisje van twaalf tot zestien jaren geldt, als ook in art. 246 en 247 geschiedt vervolging alleen op klachte, tenzij genoemde misdrijven zwaar lichamelijk beletsel ten gevolge heeft.

Wat hieronder te verstaan is, weten wij uit art. 82, waar staat:

Onder zwaar lichamelijk letsel worden begrepen: ziekte die geen uitzicht op volkomen genezing overlaat, voortdurende ongeschiktheid tot uitoefening zijner ambts- of beroepsbezigheden, en afdrijving of dood van de vrucht eener vrouw.

Onder zwaar lichamelijk letsel wordt mede begrepen storing der verstandelijke vermogens die langer dan vier weken geduurd heeft.

De Raad van State meende dat in art. 248 ook zwangerschap als verzwarende omstandigheid in het eerste lid moest opgenomen worden.

In het rapport aan den Koning lezen wij: Indien het te bewijzen ware, dat zwangerschap het gevolg is geweest der in de vorige artikelen opgenoemde handelingen, zou het voorstel om ook zwangerschap als verzwarende omstandigheid op te nemen, in aanmerking komen. Maar dit bezwaar ter zijde gesteld, zou men in ernst kunnen verlangen om met de vervolging der misdrijven van art. (263—265) 243—247 te wachten tot het blijkt, of zwangerschap daarvan een gevolg zal zijn.

De uitsluiting der vervolging van ambtswege verdient daarom de voorkeur, dewijl de daad niet erger was, omdat de zwangerschap er op volgde; omdat het toebrengen van zwaar lichamelijk letsel aan den

ziekeliĳken staat des uitvoerders te danken is. En ook omdat door zoodanige vervolging het aanvragen van dispensatie tot het huwelijk beneden de 16 jaar, tegengewerkt wordt.

Van hem, die een kind beneden den leeftijd van zestien jaren opzettelijk dronken maakt handelt art. 252.

Het O. R. O. art. 270 luidt: „Hij die een kind beneden den leeftijd van zestien jaren opwekt of verleidt tot het gebruik van sterken drank, enz.

De memorie van toelichting zegt: „De omschrijving van dit tegen een kind gepleegd feit is genoeg om het strafbaar te achten. Het behoort niet onder de overtredingen te worden gerangschikt, maar onder misdrijven. Immers de bevordering van drankgebruik door kinderen is op zich zelf een onrecht, gelijksoortig als de bevordering van débauches in engeren zin van het woord, en niet gelijk de dronkenschap in de artt. 480 (426) en 509 (453) alleen strafbaar te stellen ter voorkoming van het kwaad, dat in dronkenschap gepleegd wordt.

Het ontwerp van 1847 bevat dan ook reeds eene soortgelijke bepaling (art. 14, tit. XVI boek II), waarvan de thans voorgedragene vooral in drieërlei opzicht afwijkt: door 1^e in plaats van 14 jaren te

kiezen de tijd der strafrechterlijke meerderjarigheid (16 jaren); 2de het opwekken of verleiden op zich zelf te straffen, terwijl het werk maken tot opwekken of verleiden en het behulpzaam of bevorderlijk zijn worden beheerscht door de gewone regelen van medeplichtigheid 3de het *gebruik* van sterken drank te vermelden, niet het kwalijk te begrenzen *misbruik*".

Tegen de verlenging van 14 tot 16 jaren is niemand opgekomen.

Vreemd is stellig in de memorie van toelichting, dat zij van de strafrechtelijke meerderjarigheid spreekt, die betreft immers alleen het subject der strafbare daad, en niet het object.

Verder is op te merken, dat zelfs hij, die bij een kind dat een weinig heeft gedronken tracht de werking van het genotene sterker te maken, zal gestraft worden, wanneer hij wist dat hij hierdoor het kind dronken maakte. Eenigzins was hierin reeds voorzien in l. 26 D. de iniuriis (17.10) si quis servum meum vel filium ludibrio habeat licet consentientem, tamen ego iniuriam videor accipere, veluti si in popinam duxerit illum, si aleam luserit, was er geene bedoeling van belediging dan kon de actio servi corrupti, of bij het kind de utilis actio servi corrupti plaats hebben; l. 14 pr. D. de servo corrupto (11.3) quo-

niam interest nostra, animum nostrorum liberorum non corrumpi, en in l. 15 pr. D., t. a. p. waar tegen hem die mente malicius medicamento aliove quo alienaverit de actio iniuriarum gegeven wordt.

Art. 454 bevat een wetsdelict, het toedienen van sterken drank wordt gestraft.

Dit feit tast de gezondheid niet dadelijk aan gelijk het dronken maken, maar wordt gekeerd, omdat hierdoor de lust tot sterken drank kan ingeënt worden en de kleinste hoeveelheid er van schadelijk zijn kan.

In art. 454 is nu weggelaten de beperking, dat het kind niet vergezeld was van hem onder wiens macht het staat.

„Het gezelschap toch, zegt de memorie van toelichting en zelf de goedkeuring van dengene onder wiens macht het kind staat, mag geen reden zijn om het feit straffeloos te verklaren. De strafbepaling strekt om het kind te beschermen, en deze bescherming moet, zoo noodig, zelfs de misbruiken van ouderlijke macht of voogdij kunnen beteugelen.

Voor de minderjarigen al zijn zij boven den leeftijd van 16 jaren zijn bijzondere voorschriften gegeven in de art. 249, 250, 279 en 280, 281 en 4.5.

Art. 249 hetgeen zegt: Met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren wordt gestraft ontucht gepleegd :

I. door ouders, voogden, toeziende voogden, godsdienstleeraars of onderwijzers met aan hunne zorg of opleiding toevertrouwde minderjarigen.

II. door bestuurders of opzichters in werkinrichtingen, werkplaatsen of fabrieken met hunne minderjarigen bedienden of ondergeschikten.

Dit artikel beveiligt de minderjarigen boven de 16 jaren, wier standvastigheid ondermijnd wordt door het gezag hetwelk die in dit artikel opgestelde personen op hen uitoefenen. Daar het strafrecht strictae interpretationis is, mag men deze bepaling niet uitbreiden tot de dienstboden. Deze schijnen ook niet zoo onderworpen te zijn als de fabriekswerksters, en hebben meer keuze om een andere dienst te verkrijgen. Overigens komt het er niet op aan of de opgenoemde lieden in art. 249 hen met wie zij ontucht pleegden verleid hebben.

Art. 259. luidt: Als schuldig aan koppelarij wordt gestraft:

I. De vader of voogd die opzettelijk het plegen van ontucht door zijn minderjarig kind teweegbrengt of bevordert, wordt met vier jaren gevangenisstraf gestraft.

In het O. R. O. art. 267. 2 werd met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren, ieder ander die uit winstbejag het plegen van ontucht door een per-

soon beneden den leeftijd van een en twintig jaren bevordert, uit art. 334 C. P. is hier het *au-dessous de l'âge de vingt-un ans* overgenomen. In het ontwerp van 1847 was hiervoor de leeftijd van 18 jaren gesteld, door dit aan te nemen zou de prostitutie zeer worden bevorderd en nog jonge meisjes gevaar loopen te bezwijken voor de verleiding van de door winstzucht gedrevene houders van publieke huizen. Dat de bestaande bepaling de geheime prostitutie bijzonder bevordert, is ook niet gebleken. De *exceptio ignorantiae* kan hier evenmin als in andere bepalingen van dezen titel worden aangenomen.

Het ontwerp der staatscommissie, en eene minderheid der commissie wenschten den leeftijd terug te brengen op achttien jaren.

Door den leeftijd te stellen op 21 jaren, wordt de geheime prostitutie, de ondervinding heeft het geleerd, op schromelijke wijze bevorderd. De strafbedreiging werkt alleen preventief tegen de openbare bordeelen, maar ten koste van de bevordering van de zooveel gevaarlijker clandestine prostitutie.

Een lid der commissie wenscht den leeftijd op drie en twintig jaren te zien bepaald, het tijdstip der meerderjarigheid.

De heer MODDERMAN, minister van justitie,

zegt: „ . . . . en dan wil ik wel zeggen, dat ik zelden een zoo aangenaam oogenblik gehad heb, als toen ik art. 250, in de derde alinea, de grens gesteld heb, op het tijdstip der meerderjarigheid.

Wat is het gevolg wanneer men de grens stelt ergens beneden het tijdstip der meerderjarigheid? Dat wanneer een meisje zoogenaamd vrijwillig als pensionnaire wil plaats nemen, vader of voogd dit wel kunnen beletten maar toch ongemoeid blijven als zij het toelaten en niet gestraft kunnen worden, tenzij men bewees dat zij dwang of verleiding hadden uitgeoefend. Betaamt het nu den staat, gelijktijdig, en den onzedelijken wil van een minderjarige en het grofst plichtverzuim van ouders of voogden te eerbiedigen? . . . „Als vader en moeder zeggen, wij dwingen ze niet, maar vinden het goed, dan meen ik dat de staat krachtens hetzelfde beginsel dat hem ook tot beperking van den kinderarbeid geleid heeft, geroepen is tusschenbeide te komen.”

De heer v. der Werk, stelde een amendement voor, om 18 jaren, de heer Patijn, om 21 jaren te handhaven, daar het weren van meisjes boven de 18 of 21 jaren te zeer de clandestine prostitutie bevordert. Te weten de rendez-vous-huishoudsters zullen over-

matig toenemen, tot nu toe zullen deze geene meisjes onder de 21 jaren opnemen om met de politie op goeden voet te blijven, maar wordt hun bestaan onmogelijk gemaakt, dan zullen ze de zeer jonge kinderen laten halen.

Minister Modderman schijnt te meenen, daar de rendez-vous-huizen even zeer door art. 250—2 getroffen worden als de bordeelen, het toenemen der geheime prostitutie buiten deze om, niet zoo schadelijk is, als die in bordeelen, daar „een meisje opgenomen in een publiek huis, voor goed is gedemoraliseerd, het is voor haar bijna onmogelijk op den goeden weg terug te keeren. Daarentegen eene clandestine prostitutie heeft daartoe altijd nog eenige kans, daar zij niet onderworpen is geweest aan die degradatie die eigenlijk gelijkstaat met slavernij.

Want de toestand van eene pensionaire in een publiek huis en die van eene slavin verschilt in der daad niet veel.

§ 180 Str. Gesetsbuch für das deutsche reich straft de koppelarij zonder beperking wat de jaren betreft: Wer gewohnheitsmässig oder aus eigennutz durch seine vermittlung oder durch gewährung oder verschaffung von gelegenheit der unzucht vorschub leistet wird wegen kuppelei mit gefängnisz bestraft.

Art. 334 C. P. liet aan de vraag ruimte of de seductie tot eigen genot, ook strafbaar was. O. a. Chauveau en Hélie, théorie du Code pénal ch. 49 zijn er tegen, met beroep op de geschiedenis en het gezegde van Monseignat in zijn rapport aan het corps législatif: „En nous occupant des attentats aux mœurs, comment ne pas signaler ces êtres qui ne vivent que pour et par la débauche, qui rebut des deux sexes, se font un état de leur rapprochement mercenaire, et spéculent sur l'âge, l'inexpérience et la misère pour colporter le vice et alimenter la corruption? . . . . C'est par des châtimens, c'est par un emprisonnement et une amende que le projet de loi a cherché à atteindre ces artisans habituels de prostitution.”

Zij zeggen, la vie privée serait livrée à une intolérable inquisition; le simple désordre deviendrait un délit, l'abandon volontaire une séduction et le scandale des poursuites bouleverserait les familles sans guérir les mœurs.

Ons art. 250 geeft door het woord koppelarij reeds genoeg te kennen, dat hier geen sprake is van het werken tot bevrediging van eigen lusten, en zegt uitdrukkelijk in beide leden van het teweegbrengen of bevorderen van ontucht met een derde.

Op „teweegbrengt of bevordert” zegt de memorie van toelichting: Hij die tweeweg brengt is de causa movens, hij die bevordert, is behulpzaam in hetgeen reeds door een ander besloten werd.

Dat het opzettelijk zijn moet, schijnt dus van het bevorderen gezegd, dit kan namelijk door onvoorzichtigheid geschieden.

Hij, „die van het opzettelijk tweewegbrengen of bevorderen eene gewoonte maakt,” en wel zonder winstbejag, is voorzeker een zeer zeldzaam voorbeeld.

Art. 281 handelt over schaking en is geplaatst in de 18de titel, misdrijven tegen de persoonlijke vrijheid.

Misdrijven, die volgens de memorie van toelichting den persoon belemmeren in zijne vrijheid van beweging, van doen en laten. Het eerste lid van genoemd artikel handelt van hen die een minderjarige vrouw wegvoert met hare toestemming, zonder den wil van hare ouders of voogden, dus zonder aanranding van eenige vrijheid, met het oogmerk om zich haar bezit in of buiten echt te verzekeren. Dit, „zich haar bezit buiten echt te verzekeren,” brengt het feit het naast tot de misdrijven tegen de zeden.

Het deutsche strafgesetzbuch art. 237 luidt: Wer eine minderjährige, unverehlichte frauenperson mit ihrem willen, jedoch ohne einwilligung ihrer eltern

oder ihres vormundes entführt, um sie zur unzucht oder zur ehe zu bringen, wird mit gefängniss bestraft.

De vervolging heeft alleen op klachte plaats, tenzij de vrouw nog geen zestien jaren oud is volgens art. 64.

Art. 238 pr. str. gesetzbuch zegt: Hat der entführer die entführte geheirathet so findet die verfolgung nur statt, nachdem die ehe für ungültig erklärt worden ist. Zoo ook zuricher strafgesetzbuch § 146: Ist zwischen dem entführer und der entführten eine ehe abgeschlossen worden, so darf ein strafverfahren nur dann statt finden, wenn die ehe als nichtig erklärt worden ist.

Onze wetgever laat de vervolging voor de nietigverklaring toe. Indien de schaker met de weggevoerde een huwelijk heeft gesloten, heeft geené veroordeeling plaats, dan nadat de nietigheid van het huwelijk is uitgesproken. Het o. m. zal waarschijnlijk niet vervolgen, zoodra hij weet dat een huwelijk is gesloten. Zal dit eerst na de veroordeeling blijken, dan zal alleen gratie kunnen helpen; van cassatie kan geen sprake zijn, daar de wet niet verkeerd is toegepast, wat de bewezene feiten betreft.

Is het huwelijk met toestemming der vrouw gesloten, en de vader of voogd heeft het goedgekeurd,

dan kan zij nooit de klachte aanbrengen tot strafvervolging.

De schaking werd in het romeinsche recht onder de *lex Julia de vi l. 5 § 2 D ad leg, Jul. de vi (48..)* gebracht; misschien was in eene constitutio de schaking als een *crimen extraordinarium* en wel met den dood gestraft.

Constantinus l. 1 Cod. Theod de raptu virgin. (9. 24) wil dat de min, die het meisje aangemoedigd heeft, gesmolten lood in de keel zal gegoten worden, de slaven die behulpzaam waren zullen verbrand worden, aan den schaker en de met hare toestemming geschaakte was wreede doodstraf bedreigd.

Justinianus stelt de met haren wil geschaakte vrij van straf, voor den schaker en de medeplichtigen, *qui raptores comitati in ipsa rapina et invasione fuerint* blijft de doodstraf bestaan l. un. § 1 Cod. de raptu virgin, vel viduarum (9. 13).

Het *jus canonicum* straffe de schaking niet, wanneer trouwbeloften waren vooraf gegaan.

Nu blijft mij nog over te bespreken de artikels 279 en 280 die over ontvoering of verberging en art. 445 over wegblijven van familieraad handelen.

De bepaling van het tweede lid van art. 279, dat wanneer de aan het wettig gezag onttrokkene bene-

den den leeftijd van 12 jaren is, de straf van negen jaren gevangenis kan worden opgelegd, werd betwist in het verslag van de 2de Kamer. „Er is naar het oordeel der commissie, geen voldoende grond, voor het onderscheid dat hier gemaakt wordt tusschen den leeftijd beneden en boven de 12 jaren. De grens is geheel willekeurig. Niet alleen is het moedelijk om naar het uiterlijk van een kind te beslissen of het al dan niet ouder dan 12 jaren is, maar kinderen boven de twaalf jaren hebben soms meer bescherming noodig, dan jongens die fysiek en intellectueel gunstig ontwikkeld zijn. — Het wezen van het misdrijf bestaat hier in de onttrekking aan het bevoegd toezicht.

De minister kan niet toegeven dat de grens zoo „geheel willekeurig” zou zijn, in art. 244 brengt ook het jonger dan 12 jaren zijn, eene zwaardere straf mede, en wordt in art. 253, afstand tot bedelarij in aanmerking genomen. Neemt men deze grens niet aan, dan zou het kind beneden de 12 jaren minder beschermt zijn, waar de onttrekker geene list of geweld gebruikte, de wetgever kan gerust aannemen dat het medenemen van zulk een kind, dat nog geen betrouwbaren wil heeft, gelijk staat met list of geweld wanneer het oudere geldt. Dezelfde ouderdomsgrens is in art. 280 in aanmerking genomen.

Ten slotte art. 445 dat dreigt hen, die in zaken van minderjarigen voor den rechter geroepen zijn om te worden gehoord, niet verschijnen zonder geldige reden van versooning, eene straf van ten hoogste zestig gulden.

Het geldt hier gewichtige belangen van *personae miserabiles*, die door nalatigheid in de vervulling van de familieplicht, groot nadeel kunnen lijden. Er is geen grond voor de lage straf van 25 gulden in art. 389 B. W. bedreigd. De in het ontwerp voorgestelde straf van 75 gulden werd voor te hoog gehouden, en is op zestig gulden verlaagd, overeenkomstig met het oordeel der commissie.

In het romeinsche recht werd de bloedverwant, die verzuimde voor de voogdbenoeming zorg te dragen, met verlies van zijn erfrecht bedreigd. Onze wetgever acht de bepaling van art. 411 B. W. voldoende, en vond daarom geene noodzakelijkheid ten deze eene straf te bepalen.

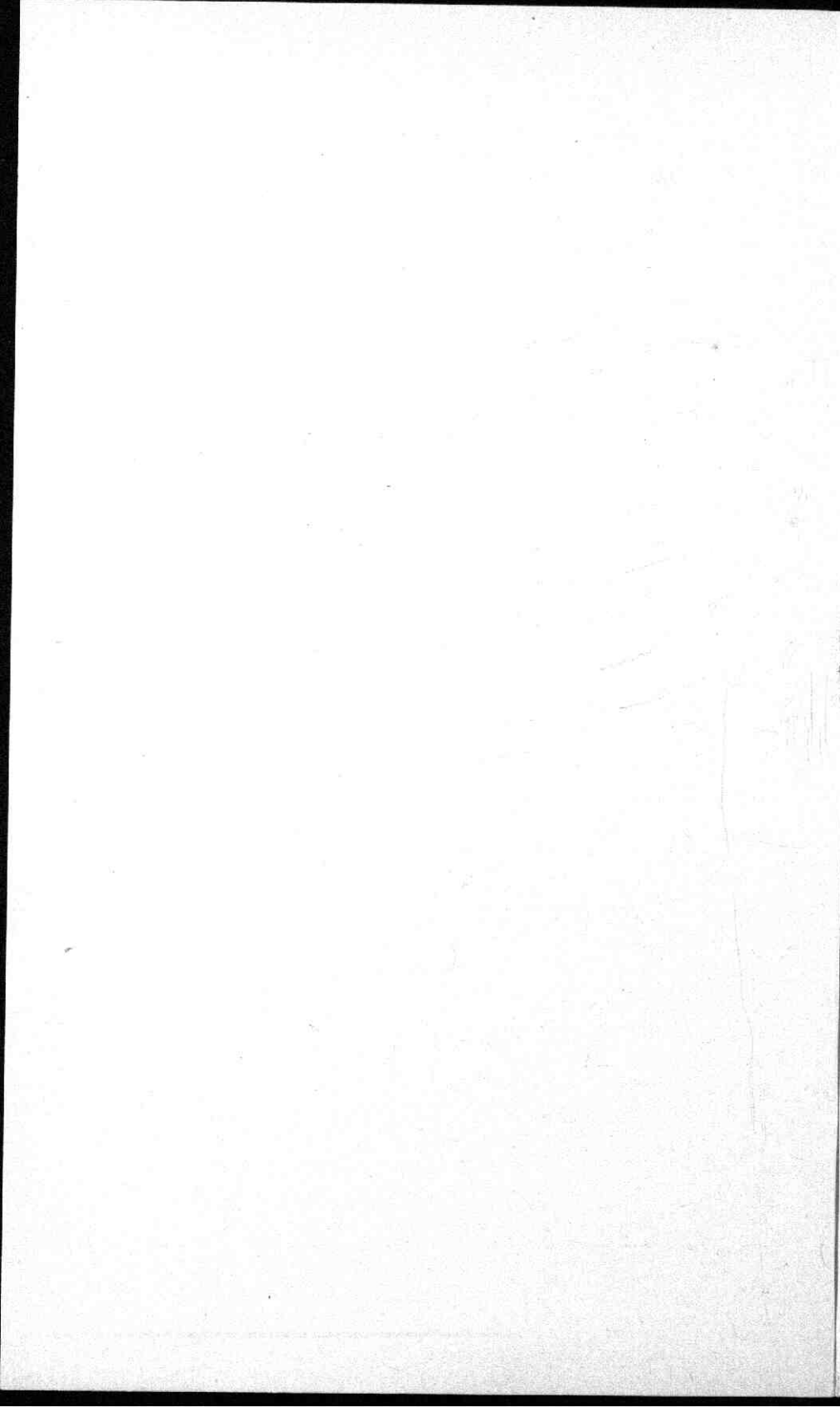
Deze is de laatste bepaling, waarin de zorg van den wetgever voor personen van jeugdigen leeftijd zich openbaart. Neemt men ten slotte een overzicht van het geheel, dan valt niet te ontkennen, dat die zorg niet door hem is verwaarloosd, en dat hij daarbij ook getracht heeft de noodige onderscheidingen in

dien leeftijd in acht te nemen. Strekt die zorg zich niet altijd even ver uit, de natuur zelve die het onderscheidingsvermogen en het weerstandsvermogen gradueel laat stijgen, geeft daartoe aanleiding, en ontheft in gelijke mate den Staat van eene zorg, die op rijperen leeftijd de mensch voor zich zelve kan en moet dragen.

STELLINGEN.

STELLINGEN.

I.

Art. 448 strafwetboek verdient de voorkeur boven art. 346 C. P. (hetwelk niet door de invoering van het B. W. vervallen was, zooals de Rechtbank te Zwolle 3 Februari 1880 heeft aangenomen).

II.

Eene niet opzettelijke in brandsteking van eens anders heide, door op deze een vuur aan te maken, is strafbaar volgens art. 458 C. P.

III.

De voorraad briefkaarten, postzegels enz., zich bevindende in de op de postkantoren aanwezige kassen, kan niet worden gerekend onder art. 254 C. P. „de goederen, in eene openbare bewaarplaats gelegd”.

IV.

Gratie kan tegen den wil van den veroordeelde verleend worden.

V.

Een proces-verbaal, op den ambtseed opgemaakt door een gevangenebewaarder, is een wettig bewijsmiddel.

VI.

De vereischten van het lidmaatschap van den gemeenteraad moeten aanwezig zijn op het tijdstip der verkiezing.

VII.

De strafverordeningen eener gemeente zijn verbindend voor elk later daaraan toegevoegd gedeelte, zonder dat zij op nieuw voor dit gedeelte zijn afgekondigd.

VIII.

Art. 91 alinea 4 Grondwet verstaat onder „leden der Staten-Generaal”, hen die verkozen zijn; en onder „bezoldigd staatsambt” ook dat ambt, hetwelk niet uit 's rijks kas betaald wordt, mits de benoeming door den koning geschiedt.

IX.

Wanneer van twee broeders, die tegelijk in de loting vallen, hij die het lagere nummer trekt en dus dienstplichtig is, wegens lichaamsgebreken vrijgesteld wordt, blijft toch hij, die het hoogste nummer trekt, van den dienst bevrijd.

X.

De proceskosten bij oppositie tegen de homologatie van het accoord, komen bij toewijzing ten laste van den boedel.

XI.

Voor de insolventverklaring kan de gefailleerde geen verzoek om ontslag uit de gijzeling doen.

XII.

De deurwaarder, die door het overtreden der wettelijke voorschriften, den geëxecuteerde schade berokkent, is daarvoor persoonlijk aansprakelijk.

XIII.

Een meerderjarig persoon, die den leeftijd van 30 jaren nog niet heeft bereikt, kan een huwelijk aangaan, indien zijn vader toestemming geeft, en die der moeder blijkt te zijn gevraagd.

XIV.

De moeder tot curatrice over haar kind benoemd, is niet verplicht de curatele aantenemen.

XV.

Een nog niet geboren kind kan erkend worden.

XVI.

De voogdij van kinderen uit hetzelfde huwelijk gesproten is ééne voogdij.

XVII.

Voor de verantwoordelijkheid der herbergiers volgens art. 1746 is niet vereischt, dat de goederen het eigendom zijn van de reizigers.

XVIII.

De waarnemer van eens anders zaken zonder last, heeft geen recht op interest van de door hem voor de zaakwaarneming uitgeschoten gelden.

XIX.

Het Registratierecht geheven van de overdracht van onroerend goed, behoort vervangen te worden door eene verhoogde grondbelasting.

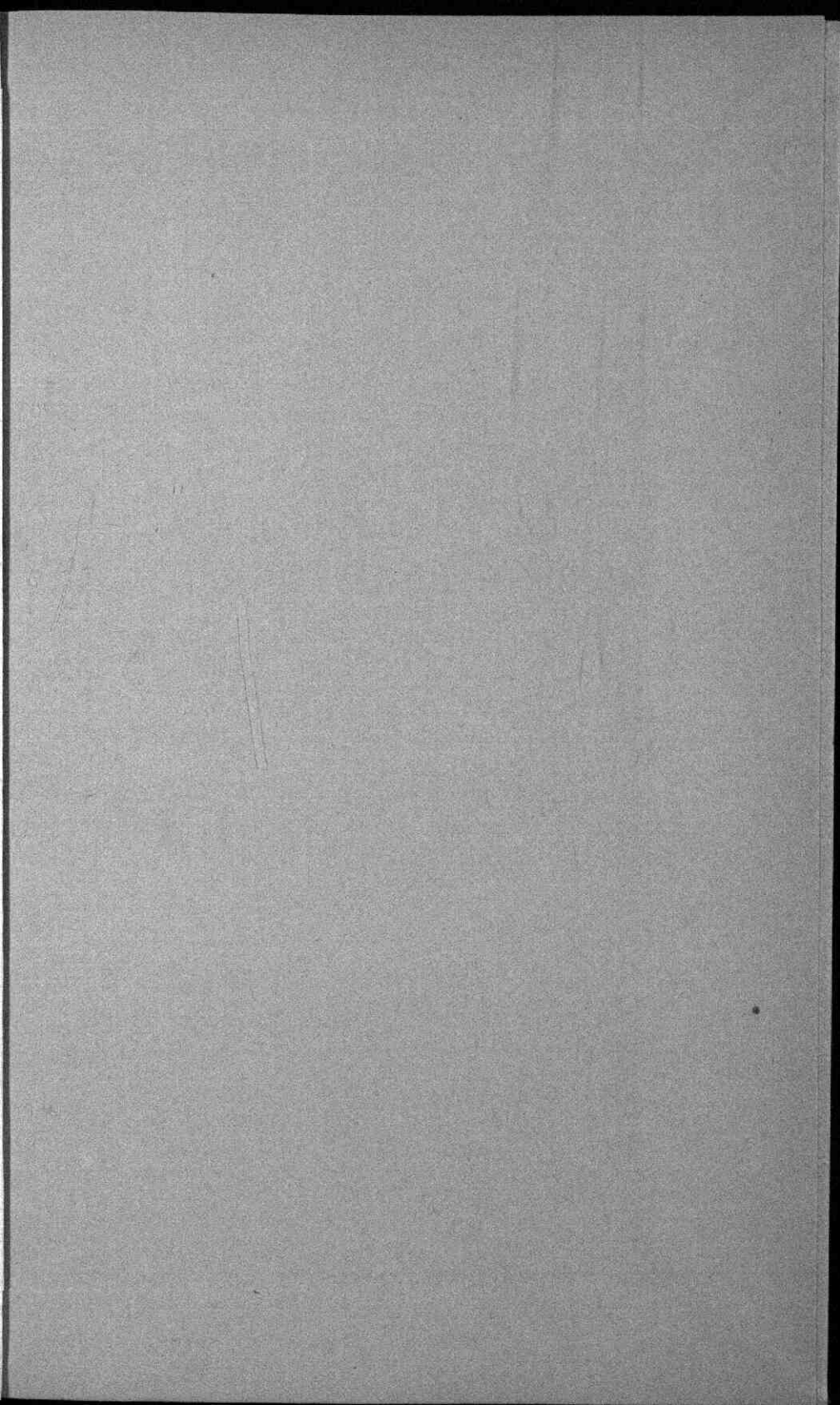

ERRATA.

bladz.

10. Pruisen	lees : Pruisen
13. »	» »
17. erkenntnissre langen	» erkenntniss erlangen
18. pricipien	» principien
23. tenetur	» tuetur
23. pati	» fati
23. infelicituss	» infelicitas
24. do Seto	» de Seto
25. nullam ex hor	» nullam ex hoc
32. Tryphoninns	» Tryphoninus. —
35. Art. 209	» Art. 290
38. suppression	» suppression . . . . .
39. Art 349 C. C.	» Art. 349 C. P.
50. (17.10)	» (47.10)
51. mente maliciuis	» mentem alicuius
52. Art. 259	» Art. 250
59. (48. .)	» (48.6)
60. jongens	» jongeren
60. afstand	» bij afstand
61. lage	» laage

D
U
13